

Kandidatafhandling

Indregning og måling af omsætning ved multiple og sammensatte salg

Carina Vind Petersen _____

Vejleder: Thomas Kaas Selsø
Censor:

Antal anslag: 165.959
Antal normalsider: 73
Copenhagen Business School 2011

Executive summary.....	5
1 Indledning, problemformulering mv.....	7
1.1 Indledning:.....	7
1.2 Problemformulering:	8
1.3 Afgrænsning:	8
1.4 Målgruppe	9
1.5 Metode:.....	10
1.5.1 Kildekritik	10
1.5.2 Struktur.....	11
1.5.2.1 Kapitel 1 – Indledning:	12
1.5.2.2 Kapitel 2 – IFRS Struktur:	12
1.5.2.3 Kapitel 3 – Begrebsrammen:	12
1.5.2.4 Kapitel 4 – Det tekniske regelsæt:	12
1.5.2.5 Kapitel 5 – Analyse og diskussion:	13
1.5.2.6 Kapitel 6 – Konklusion	13
1.5.2.7 Kapitel 7 - Perspektivering	13
1.6 Anvendte forkortelser og synonymer	13
1.6.1 Definitioner	13
1.6.2 Forkortelser	13
2 IFRS Struktur	15
2.1 Indledning.....	15
2.2 Formål med IFRS Foundation.....	15
2.3 Struktur i IFRS Foundation	16
2.4 Delkonklusion	18
3 Begrebsrammen	19
3.1 Indledning.....	19
3.2 Begrebsramme.....	19
3.2.1 Introduktion til begrebsrammen.....	19
3.2.2 Grundlæggende forudsætning	20
3.2.2.1 Going concern.....	20
3.3 Kvalitative egenskaber	20
3.3.1 Relevans	21
3.3.1.1 Prognoseværdi	22
3.3.1.2 Bekræftelsesværdi.....	22
3.3.2 Troværdig repræsentation	22
3.3.2.1 Fuldstændig.....	22
3.3.2.2 Neutral	23

3.3.2.3	Fejlfri	23
3.4	Definition af omsætning	23
3.5	Indregning af omsætning	24
3.6	Måleattributter	25
3.7	Delkonklusion	25
4	Teknisk regelsæt	27
4.1	Indledning:.....	27
4.2	IAS 18.....	27
4.2.1	Introduktion til IAS 18	27
4.2.2	Anvendelsesområder	27
4.2.3	Definition af omsætning.....	28
4.2.4	Identifikation af transaktioner	28
4.2.5	Måling af omsætningen:.....	29
4.2.6	Indregning:	30
4.2.6.1	Salg af varer:.....	30
4.2.6.2	Salg af tjenesteydelser:	32
4.2.6.3	Andres brug af selskabets aktiver, som medfører indtægter i form af rente, royalty eller udbytte.....	33
	Da opgavens fokus er på softwarevirksomheder, vil dette afsnit kun behandle royalties og licenser og dermed ikke fokusere på renter og udbytte.	33
4.2.7	Præsentation og oplysning i årsrapporten:	34
4.3	IAS 11:	34
4.3.1	Introduktion til IAS 11:.....	34
4.3.2	Definition og anvendelsesområde på entreprisekontrakt	34
4.3.3	Opdeling af kontrakten:	35
4.3.4	Måling:	36
4.3.5	Indregning:	36
4.3.5.1	Fastpriskontrakter:	37
4.3.5.2	Kostpluskontrakter:.....	37
4.3.5.3	Færdiggørelsesgraden:	38
4.4	ASC 605-25	39
4.4.1	Introduktion for ASC 605-25:.....	39
4.4.2	Opdeling til elementer:.....	40
4.4.3	Måling:	41
4.5	Delkonklusion	42
5	Analyse.....	45
5.1	Case	45
5.2	Beslutningsforløb	48

5.3	Sammensatte kontrakt	50
5.4	Opdeling af elementer	50
5.4.1	Computere	51
5.4.2	Standardsoftware – styresystem og officepakke	51
5.4.3	Specialfremstillet software	51
5.4.4	Varetagelse af IT-funktionen	52
5.4.5	Installation af diverse software	52
5.4.6	Opdatering af software	53
5.4.7	Midlertidigt revisionssystem	53
5.4.8	Opsamling	53
5.5	Behandles efter IAS 11 eller IAS 18	53
5.6	Måling	56
5.6.1	Computere med standardsoftware samt installation	56
5.6.2	Specialfremstillet software samt installation og opdatering	57
5.6.3	Varetagelse af IT-funktion	59
5.6.4	Midlertidigt revisionssystem	59
5.6.5	Opsamling:	59
5.7	Indregning	60
5.7.1	Computere med standardsoftware samt installation	62
5.7.2	Specialfremstillet software samt installation og opdatering	62
5.7.3	Varetagelse af IT-funktion	64
5.7.4	Midlertidigt revisionssystem	65
5.7.5	Sammenhold mellem indregning af omsætning og betalingsplan	66
5.8	Opfyldelse af grundlæggende forudsætning og kvalitative egenskaber:	67
5.9	Delkonklusion	68
6	Konklusion	71
7	Perspektivering	76
7.1	IFRS X Revenue from Contracts with customers	77
7.1.1	Identifikation af kontrakten	77
7.1.2	Opfyldelse af forpligtelser og indregning	78
7.1.3	Fastsættelse af pris	78
7.1.4	Fordeling af pris på de forskellige forpligtelser	78
7.2	Sammenligning til de gamle standarder	79
8	Litteraturliste	80
8.1	Bøger	80
8.2	Artikler	80
8.3	Reguleringstekster	80

8.4	Kandidatafhandlinger:	81
8.5	Hjemmesider	81
8.5.1	Hjemmesider brugt i forbindelse med måling af omsætning i afsnit 5.6.....	81
9	Bilag 1	83

Executive summary

Revenue is, due to the size compared to the total financial statement and as an indicator of the entities capability to earn money, an important financial accounting record. Due to the complexity of measuring and recognising revenue, it is important to have focus on this area since wrong measurement and recognition will provide a misrepresent picture of the entities activities during the period. Especially measuring and recognising multiple-elements assessments is one of the most complex areas, which is why the purpose of this thesis is to clarify how measurement and recognition of revenue is regulated by the International Financial Reporting Standard regarding multiple-element arrangements.

To guide through the clarification of the regulation, the thesis will describe the development process of a standard. The description will cover the IFRS Foundation and the process that needs to be done before the Danish entities can finish their financial reporting using IFRS.

Secondly, the thesis covers the Framework. The underlying assumption of the Framework is going concern and the fundamental qualitative characteristics are relevance and faithful representation.

Revenue is by IFRS regulated by IAS 11 and IAS 18. IAS 18 defines revenue as:

“Revenue is the gross inflow of economic benefits during the period arising in the course of the ordinary activities of an entity when those inflows result in increases in equity, other than increases relating to contributions from equity participants.”

The recognition criteria in the two standards are usually applied separately to each transaction. However, in certain circumstances, it is necessary to apply the recognition criteria to separately identifiable components of a single transaction or apply the recognition criteria to two or more transactions together. In depth guidance on how to separate the components is regulated in US GAAP standard ASC 605-25 in which there is two criteria that need to be met to separate components in a single arrangement. The first, delivered item or items have value to the customer on a standalone basis, and secondly if the arrangement includes a general right of return relative to the delivered item, delivery or performance of the undelivered item or items is considered probable and substantially in the control of the vendor.

Whether or not revenue is recognised in accordance with IAS 11 or IAS 18 depends on the sold product. Revenue is recognised in according with IAS 11 if the revenue arises from a construction contract whereas IAS 18 shall be applied when accounting for revenue arising from sale of goods, rendering of services and the use by others of entity assets yielding interest, royalties and dividends.

Both according to IAS 11 and IAS 18 revenue shall be measured at the fair value of the consideration received or receivable.

The recognition criteria vary from IAS 11 to IAS 18 and even between the three sales types in IAS 18.

Revenue from the sale of goods shall be recognised when the entity has transferred the significant risks and rewards of ownership of the goods to the buyer, when the entity retains neither continuing managerial involvement nor effective control over the goods sold, when the amount of revenue can be measured reliably, when it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the entity and the cost incurred or to be incurred in respect of the transaction can be measured reliably.

Revenue from the rendering of services shall be recognised when the amount of revenue can be measured reliably, it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the entity, the stage of completion of the transaction at the end of the reporting period can be measured reliably, and the cost incurred for the transaction and the costs to complete the transaction can be measured reliably.

Revenue arising from the use by others of entity assets shall be recognised when the amount of revenue can be measured reliably and it is probable that the economic benefits associated with the transaction will flow to the entity.

Regarding the construction contracts revenue shall be recognised in a fixed price contract when total contract revenue can be measured reliably, it is probable that the economic benefits associated with the contract will flow to the entity, both the contract costs to complete the contract and the stage of contract completion at the end of the reporting period can be measured reliably, and the contract costs attributable to the contract can be clearly identified and measured reliably so that actual costs incurred can be compared with prior estimates.

The use of the regulation is illustrated through a case contract which contains several elements and is regulated by different parts of IAS 11 and IAS 18.¹

¹ This chapter is due to its complexity formulated according to the phrases used in IAS 11 and IAS 18.

1 Indledning, problemformulering mv.

1.1 Indledning:

Nettoomsætningen vil grundet sin størrelse, og som indikation på selskabets indtjeningsevne, ofte have stor betydning både for virksomheden og regnskabslæseren. Det er derfor væsentligt, at virksomhederne har fokus på indregning og måling af denne regnskabspost. Indregning og måling kan for nogle virksomheder være vanskelig grundet kompleksiteten af omsætningen. Da omsætningen for regnskabslæser har afgørende betydning, vil forkert indregning og måling dermed give et forkert billede af virksomhedens aktivitet i året samt en misvisende udviklingstendens.

Årsregnskabsloven har over en lang årrække lempet kravene til hvor meget information virksomhederne skal have med i årsrapporten, hvilket strider imod investorernes krav om mængden af information. Derfor stiller flere og flere investorer krav til virksomhederne om at aflægge årsrapport efter IFRS, da disses informationskrav har været stigende. Virksomhedsledere, som ønsker at tiltrække fremmedkapital, kan derfor med fordel aflægge regnskab efter IFRS med henblik på at opfylde investorernes krav om information.

I takt med udviklingen i erhvervslivet og forbrugernes øgede efterspørgsel på at få en nem og samlet løsning ved indkøb af nye produkter tilbyder virksomhederne samlede leveringer udformet i kontrakter eller aftaler med multiple elementer. Indregning og måling af disse multiple og sammensatte salg er ofte et overset problem i virksomhederne, hvorfor der kan forekomme ukorrekt indregning og måling af indtægter fra disse salg.

Omsætningen er i de internationale standarder reguleret i IAS 18 og IAS 11, men der er i disse standarder ikke nogen dybdegående regulering af behandlingen af kontrakter med multiple elementer og sammensatte salg. Dette medfører at det for virksomhederne kan være komplekst at indregne og måle indtægterne fra kontrakter med multiple elementer. FASB regulerer ved ASC 605-25 omsætning ved kontrakter med multiple elementer, hvorfor danske virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS, må søge inspiration herfra.

Et område, hvor indregning og måling af kontrakter med multiple elementer og sammensatte salg er oplagt at undersøge og meget aktuelt, er indenfor IT-brancen.

Dette kommer af, at alle virksomheder og flere og flere private benytter sig af software, dette værende standard eller kundetilpasset, hvilket har medført at markedet for softwarevirksomheder er

ekspanderet, og set over en årrække har væksten i omsætningen været stigende². Software bliver ofte solgt som et led i et multipelt eller sammensat salg, da det gerne bliver solgt i forbindelse med hardware eller serviceaftaler. Derfor står softwarevirksomheder ofte overfor problematikken med indregning og måling af multiple elementer.

1.2 Problemformulering:

Som det beskrives i indledningen er der mange udfordringer ved indregning og måling af omsætning ved multiple og sammensatte kontrakter, hvilket er baggrunden for at nærværende afhandling vil behandle dette område. Afhandlingens hovedproblemstilling vil derfor være som følger:

Hvordan reguleres indregning og måling af omsætning i forbindelse med multiple og sammensatte kontrakter efter de internationale standarder?

Besvarelsen af ovenstående problemstilling, vil tage udgangspunkt i nedenstående spørgsmål:

- Hvilken betydning har organisationen og strukturen hos IFRS for udgivelsen af ny regulering?
- Hvilke kriterier for indregning og måling af omsætning er opstillet i begrebsrammen?
- Hvordan er indregning og måling af omsætning reguleret efter de internationale standarder?
- Hvilke kriterier afgør hvorvidt en omsætning skal behandles som multiple kontrakter eller som sammensatte transaktioner
- Hvorledes behandles indregning og måling af kontrakter med multiple elementer i praksis?

Hovedproblemstillingen vil søges besvaret løbende gennem hele opgaven, og vil tage udgangspunkt i de underspørgsmål, som er listet ovenfor. Underspørgsmålene skal derfor ses som en vejledning gennem afhandlingen og ikke som reelle problemstillinger.

1.3 Afgrænsning:

Da problemformuleringen omhandler emnet omsætning, som spænder bredt, har det været nødvendigt at foretage nogle indledende afgrænsninger i forhold til problemstillingen.

² Ekstern regnskab 3.12: Den regnskabsmæssige behandling af indtægter fra salg af standardsoftware, s. 3.

Afhandlingen afgrænses til primært at behandle emnet ud fra en international reguleringsmæssig synsvinkel, og vil kun inddrage andre former for regulering i de tilfælde, hvor det findes relevant for afhandlingen. Dermed vil reguleringen i ÅRL ikke blive behandlet.

Reguleringen udstedt af FASB herunder også begrebsrammen vil kun blive behandlet i det omfang, det kan understøtte behandlingen af problemstillingen under IFRS. Gennemgangen af reguleringen vil blive behandlet med hovedproblemstillingen for øje og dermed ikke dække alle områder indenfor den regnskabsmæssige behandling af omsætning.

IFRIC vejledningerne vil ikke blive anvendt i afhandlingen, da de vurderes ikke at omhandle problemstillingen omkring multiple og sammensatte kontrakter.

Der afgrænses fra at behandle andre regnskabsposter end omsætning. Disse vil kun blive omtalt i de tilfælde, hvor det vil skabe værdi for forståelsen.

De skatte- og momsmæssige problemstillinger, der vil opstå i forbindelse med indregning af omsætning, vil ikke blive belyst i denne afhandling.

Der afgrænses fra en fyldestgørende gennemgang af konvergensprojektet, som ligger i exposure draft som ny standard for omsætning, da dette vil være for omfangsrigt for opgaven.

Analysen i kapitel 5 vil tage udgangspunkt i en til afhandlingen opstillet case, hvortil der er søgt inspiration i softwarevirksomheders hjemmeside. Baggrunden for dette er, at det ikke har været muligt at få nogen virksomheder til at frigive en kontrakt til brug for analysen grundet fortrolighed og konkurrence.

Da opgavens hovedformål ikke ligger inden for præsentation i årsrapporten, vil emnet præsentation kun medtages, hvor det virker illustrativt for behandlingen af omsætning.

1.4 Målgruppe

Denne afhandling henvender sig til virksomheder, som har salg, hvor der indgår flere elementer i et salg, eller hvor flere salg skal behandles samlet. Dette kan være kommunikationsbranchen, hvor der for eksempel sælges telefoner med abonnement, bilbranchen hvor biler bliver solgt med serviceaftaler og computerbranchen hvor computere sælges med software. Disse brancher er ikke udtømmende for målgruppen, så afhandlingen henvender sig overordnet til de grupper i erhvervslivet som søger

viden om den regnskabsmæssige behandling af indregning og måling af omsætning, ved brug af multiple og sammensatte kontrakter.

En anden målgruppe for afhandlingen er studerende på Cand.merc.aud. studiet med flere, som har en interesse indenfor dette område.

Slutteligt udgør vejleder og censor af denne afhandling en målgruppe, da afhandlingen udarbejdes som et led i den afsluttende fase af Cand.merc.aud. studiet. Samtidigt benyttes afhandlingen til egen kompetenceudvikling.

1.5 Metode:

I dette afsnit vil afhandlingens metode og struktur beskrives. Afhandlingen indeholder en deskriptiv del i kapitlerne 2-4 og en analyserende del i kapitel 5. Den analyserende del vil være i form af et single casestudie, som skal illustrere den regnskabsmæssige behandling af multiple og sammensatte kontrakter. Casestudiet vil tage udgangspunkt i en til formålet konstrueret case, da denne typer kontrakter hos virksomheden betragtes som yderst følsomt materiale, hvorfor det ikke har været muligt at basere analysen på en faktisk kontrakt. Casekontrakten er udarbejdet med henblik på, at den skal omfatte de mest centrale problemstillinger i den for afhandlingen valgte branche - IT-brancen. Samtidig er casekontrakten udarbejdet, så den bidrager med problemstillinger, der bedst kan hjælpe til at få en dybere forståelse af hovedproblemstillingen.

1.5.1 Kildekritik

I forbindelse med litteratursøgning til denne afhandling er det blevet nøje overvejet, hvilke kilder der skulle medtages, og hvorvidt disse kilder kunne vurderes som troværdige, samt om de forholder sig objektivt til emnet.

Afhandlingen er primært udarbejdet ved brug af kvalitative sekundære data. Dette udmåler sig i at afhandlingens grundlæggende regnskabsteori primært vil tage udgangspunkt i de internationale standarder, mere præcist IAS 11 og IAS 18, som på tidspunktet for aflevering af afhandlingen er den gældende regulering af omsætning i de internationale standarder. Herudover er reguleringen i ASC 605-25 fra US GAAP medtaget, for at understøtte reguleringen i IAS 11 og IAS 18. Det må vurderes at disse kilder er troværdige, og forholder sig objektivt til emnet.

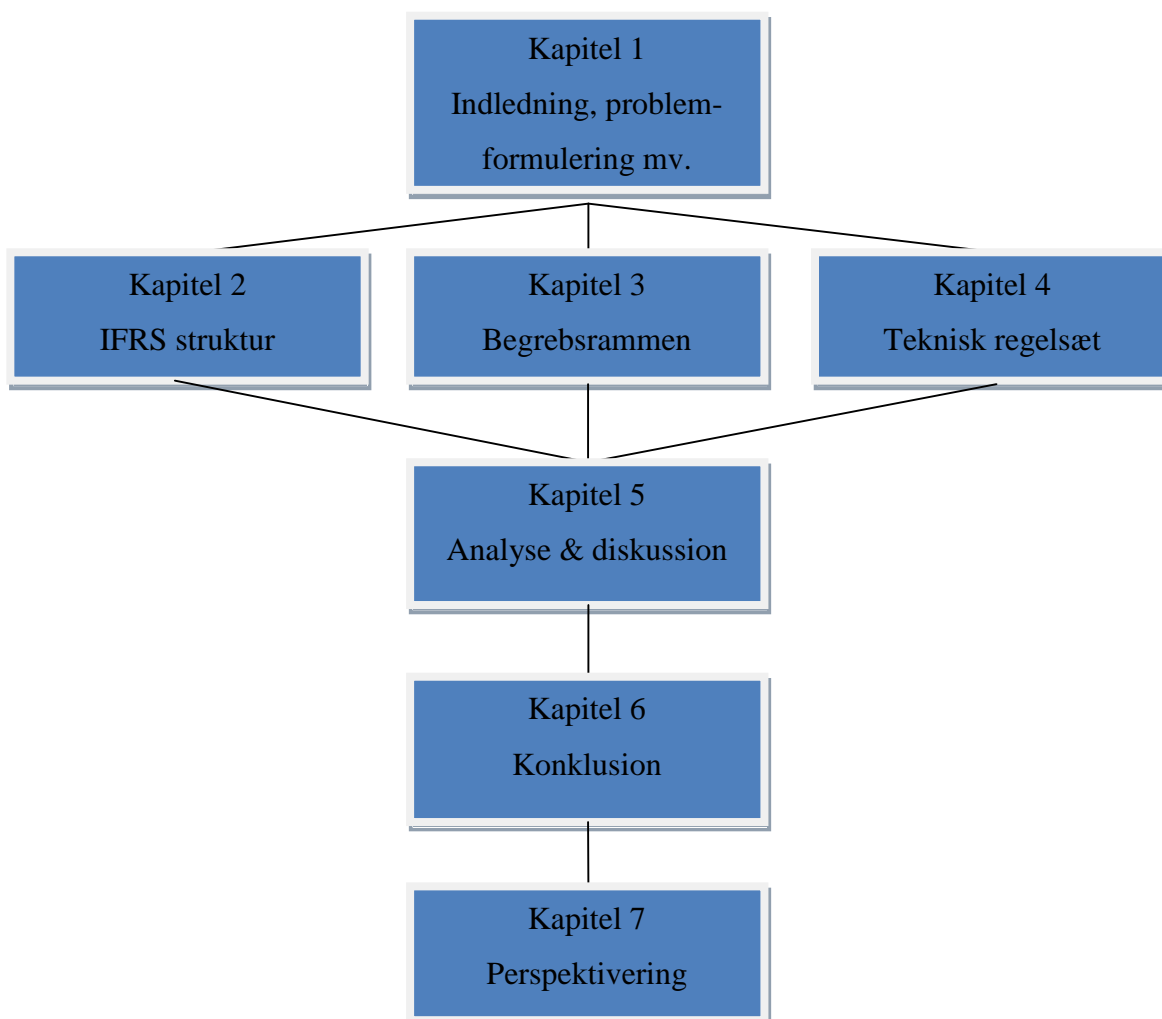
Der er som sekundær litteratur brugt kilder fra cand.merc.aud. studiet, som af forfatterne er søgt objektiviseret til brug for undervisning, og det vurderes derfor, at også disse kan ses som troværdige kilder for afhandlingen.

Udover de ovenstående kilder er der i afhandlingen benyttet artikler og kilder fra internettet. Forfatterens eller udgivers personlige holdninger og vurderinger kan have indflydelse på disse kilders troværdighed. Anvendelsen af disse kilder er derfor sket med en forudgående kritisk vurdering af kilderne, og hvorvidt disse er af en kvalitet, der kan bidrage til afhandlingen.

Slutteligt i afhandlingen er oplyst en fyldestgørende litteraturliste, der giver et overblik over det benyttede materiale i afhandlingen.

1.5.2 Struktur

I dette afsnit vil strukturen i opgaven præciseres. Denne præcision vil tage udgangspunkt i nedenstående figur.

1.5.2.1 Kapitel 1 – Indledning:

Kapitel 1 består af en indledning, der beskriver bevæggrunden for emnevalg, hvorefter problemformuleringen vil blive fremlagt. Herefter afgrænses emnet, så det klart fremstår, hvad problemstillingen indeholder. Efterfølgende vil metode herunder kildekritik og struktur for afhandlingen blive beskrevet. Slutteligt vil der redegøres for brugte forkortelse og enkelte definitioner af begreber, der er benyttet igennem afhandlingen.

1.5.2.2 Kapitel 2 – IFRS Struktur:

Dette kapitel redegør for strukturen i IFRS Foundation, da de regulerer det regelsæt, som regnskabsaflægger skal følge, såfremt der vælges at aflægge regnskab efter de internationale standarder. Strukturen og organisationen bliver gennemgået med fokus på, hvordan nye standarder udstedes, og hvorledes IFRS Foundation's arbejde influerer på regnskabsaflæggers implementering og brug af disse standarder.

1.5.2.3 Kapitel 3 – Begrebsrammen:

I dette kapitel redegøres der for begrebsrammen efter IASB og begrebsrammens definition på indregning og måling af indtægter. Dette giver en overordnet ide om, hvorledes de internationale standarder er opbygget, samt den baggrund der ligger til grund for at benytte og forstå de internationale regnskabsstandarder.

1.5.2.4 Kapitel 4 – Det tekniske regelsæt:

Efter overordnet at have beskrevet opbygningen af de internationale regnskabsstandarder vil der i kapitel 3 mere dybdegående redegøres for reguleringen af omsætning i de internationale standarder gennem IAS 11 og IAS 18. I gennemgangen af IAS 11 og IAS 18 vil der sættes fokus på, hvorledes transaktioner skal samles eller opdeles i enkeltstående elementer, hvordan omsætningen skal måles, samt hvornår der kan foretages indregning.

Da reguleringen i IAS 11 og IAS 18 ikke er fyldestgørende for hvordan transaktioner samles eller opdeles i enkeltstående elementer, søges der inspiration i ASC 605-25.

1.5.2.5 Kapitel 5 – Analyse og diskussion:

På baggrund af den i kapitel 4 beskrevne regulering, foretages en analyse af en konstrueret casekontrakt i IT-branchen.

Casekontrakten vil blive gennemgået, hvorefter casekontrakten vil blive analyseret og diskuteret med henblik på at undersøge hvordan indregning og måling af omsætningen i denne casekontrakt skal indregnes.

1.5.2.6 Kapitel 6 – Konklusion

Dette kapitel vil indeholde hovedkonklusionen, som redegør for den opstillede hovedproblemstilling herunder også de opstillede vejledende underspørgsmål.

1.5.2.7 Kapitel 7 - Perspektivering

Dette kapitel vil tage fat i konvergensprojektet, og dermed også hvilken retning reguleringen af indregning og måling af sammensatte og multiple kontrakter bevæger sig i inden for den nærmeste fremtid.

1.6 Anvendte forkortelser og synonymer

Nedenstående redegør for anvendte forkortelser og synonymer i afhandlingen. Derudover vil omsætning som begreb defineres, så det fremstår klart, hvilken betydning omsætning har i denne afhandling.

1.6.1 Definitioner

Omsætning:

Begrebet omsætning er i afhandlingen benyttet som reference til den øverste linje i resultatopgørelsen. Denne linje har forskellig betegnelse hos forskellige virksomheder og disse virksomheders regnskabsbrugere. Synonymer til omsætning vil ofte være nettoomsætning eller indtægter fra salg af varer og tjenesteydelser. I denne afhandling dækker terminologien omsætning derfor disse begreber.³

1.6.2 Forkortelser

Der er i afhandlingen benyttet følgende forkortelser for at gøre læsningen nemmere:

³ Sumit Sudan: Revenue Recognition, bilag 1.

IFRS:	International Financial Reporting Standard
IASB:	International Accounting Standard Board
IAS:	International Accounting Standard
ASC:	Accounting Standards Codification
ASU:	Accounting Standards Update
EITF:	Emerging Issues Task Force
US GAAP:	United States General Accepted Accounting Principles
ÅRL:	Årsregnskabsloven
FASB:	Financial Accounting Standard Board

Begreberne IFRS og IAS vil blive brugt synonymt i afhandlingen.

2 IFRS Struktur

2.1 Indledning

Nærværende kapitel vil præsentere strukturen og organisationen i IFRS Foundation. Det er IFRS Foundation, som danner grundlaget for udstedelse af nye standarder samt vejleder i forståelsen af de eksisterende standarder. Herudover vil kapitlet omhandle, hvorledes de af IASB udstedte standarder har betydning for regnskabsaflæggers implementering af standarderne.

2.2 Formål med IFRS Foundation

IFRS Foundation er en selvstændig non-profit privat organisation, som arbejder i offentlighedens interesse. IFRS Foundation udtrykker deres formål således⁴:

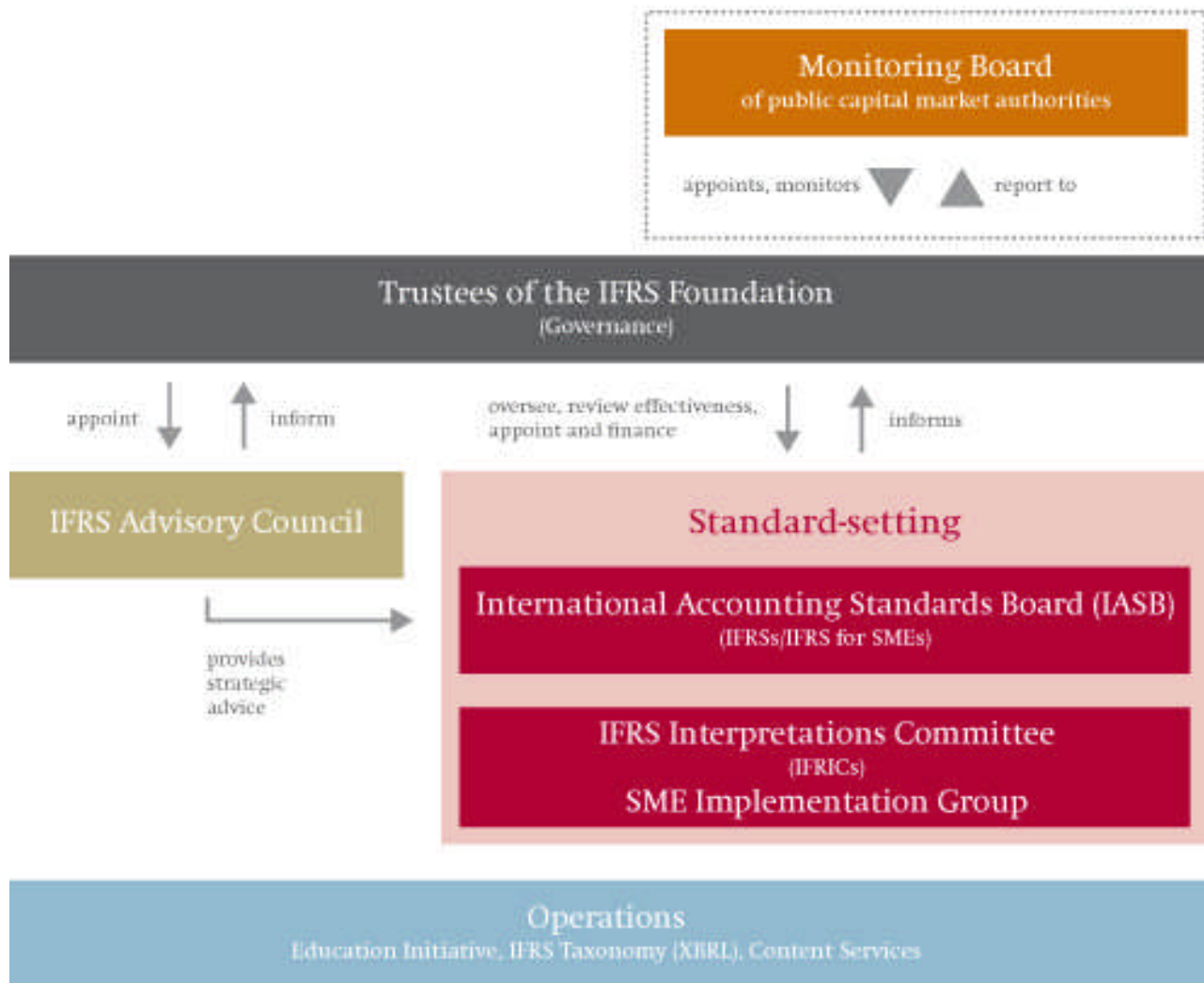
- At udvikle et enkelt sæt af forståelige, brugbare og globale regnskabsstandarder i en høj kvalitet;
- At fremme brugen af korrekt anvendelse af standarderne;
- At tage højde for de specielle behov, som små og mellemstore virksomheder samt udviklingsøkonomier har; og
- At sørge for konvergens mellem nationale regnskabsreguleringer og internationale regnskabsstandarder, med henblik på at sikre en løsning af høj kvalitet.

Styringen og opsynet med de aktiviteter som IFRS Foundation og dennes standardudstedende organ har påtaget sig, bliver varetaget af Trustees. Trustees er også ansvarlige for at varetage uafhængigheden i IASB samt sikre finansieringen i organisationen. Trustees er offentligt ansvarlig overfor det Monitoring Board, som er valgt blandt offentlige myndigheder.⁵

Nedenfor er vist en figur som illustrerer opbygningen af IFRS Foundation, hvoraf det kan ses, at Monitoring Board er den øverst ansvarlige gruppe i IFRS Foundation. Monitoring Board udnævner repræsentanter til Trustees, samt fører tilsyn med Trustees, som rapporterer tilbage til Monitoring Board. Trustee har herefter ansvaret for at udnævne repræsentanter til IASB, forestå finansieringen af IASB, samt sikre revisionen af arbejdet med at udarbejde standarder og fortolkninger i IASB.

⁴ <http://www.ifrs.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm>.

⁵ <http://www.ifrs.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm>.

Kilde: <http://www.ifrs.org/The+organisation/How+we+are+structured.htm>.

2.3 Struktur i IFRS Foundation

IFRS Foundation er det overordnede organ for udstedelse af internationale standarder og fortolkningsbidrag. Standarder bliver i praksis udarbejdet af IASB, som er en selvstændig del af IFRS Foundation. Medlemmerne af IASB er ansvarlig for at udvikle og publicere IFRS standarder, herunder også IFRS for SME⁶, samt for at godkende fortolkningsbidrag til IFRS standarder, som udvikles af IFRS Interpretations Committee. IFRS Interpretations Committee gennemgår jævnligt regnskabsmæssige problemstillinger, som er opstået ved brugen af IFRS standarder, og udarbejder vejledning på disse områder kaldet fortolkningsbidrag⁷.

⁶ Small and medium-sized entities/små og mellemstore virksomheder.

⁷ <http://www.ifrs.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm>.

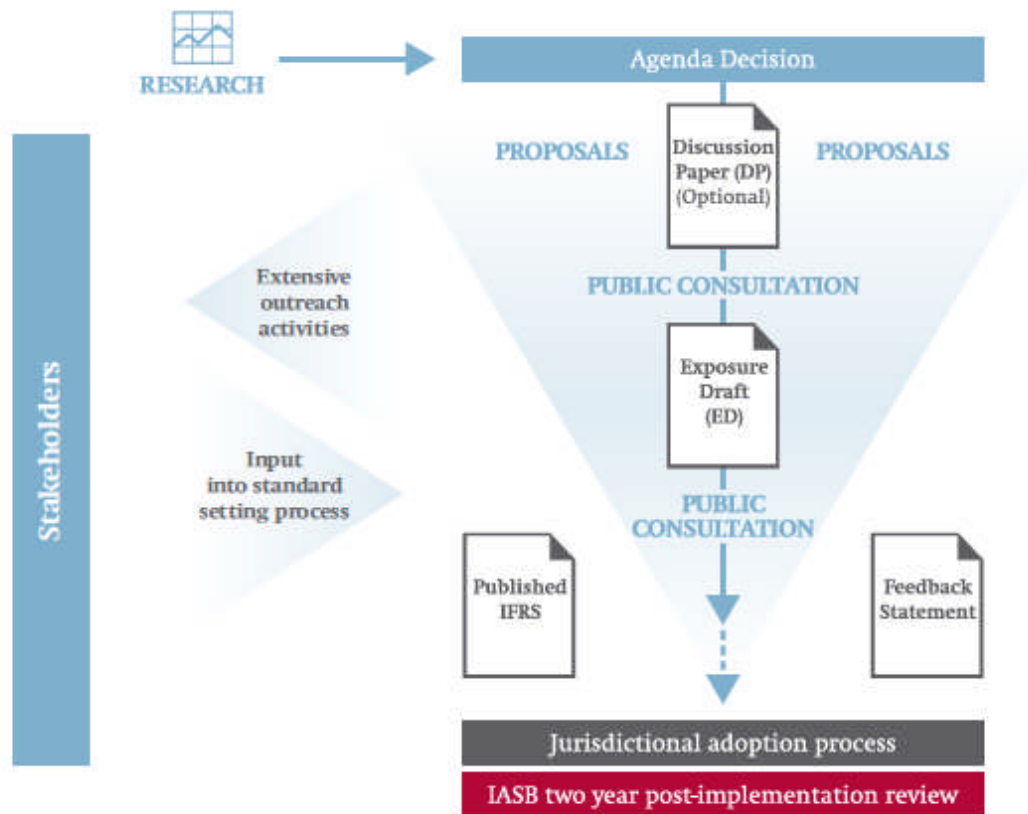
Når der skal udarbejdes en ny standard, følges der en fastlagt procedure for udarbejdelsen. Først foretages der undersøgelser af, hvad standarden skal regulere, og hvorledes dette skal gøres. Disse undersøgelser danner grundlag for fastsættelse af en agenda for standarden. IASB kan nu begynde at strukturere de indsamlede forslag i et Discussion Paper, som er det dokument, der efter mange revideringer, skal blive til den endelige standard. I første omgang skal dette Discussion Paper ud til høring i de forskellige medlemslande, hvor vi for eksempel i Danmark har det Regnskabstekniske Udvalg⁸, der varetager de nationale interesser. Når denne høring er gennemført, og eventuelle rettelser er foretaget, udvikles et Exposure Draft. Exposure Draft bliver også sendt til høring i de forskellige medlemslande, som igen har mulighed for at komme med input. Her er det igen det Regnskabstekniske Udvalg i Danmark, som varetager denne funktion. Når IASB har udarbejdet en færdig IFRS, sendes den til vedtagelse hos EU⁹. Alle børsnoterede selskaber i EU blev i 2005 forpligtet til at aflægge regnskab efter IFRS-reglerne¹⁰, mens selskaber, som ikke er børsnoterede, har mulighed for at vælge at aflægge regnskab efter IFRS, i stedet for at efterleve de nationale regler. Efter godkendelse hos EU skal den endelige publicerede IFRS implementeres. Slutteligt bliver der af IASB efter et par år fulgt op på implementeringen.

I nedenstående figur kan ses den af IFRS opstillede figur for processen ved udarbejdelse af standarder, hvilket viser den skrevne udvikling i processen.

⁸ http://www.fsr.dk/Faglige_Informationer/Regnskaber/Regnskabsteknisk%20Udvalg%20-%20kopi.aspx?sc_lang=da.

⁹ http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/keeping-accounts/index_da.htm.

¹⁰ http://da.wikipedia.org/wiki/International_Financial_Reporting_Standards.

Kilde: <http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/F9EC8205-E883-4A53-9972-AD95BD28E0B5/0/WhoWeAre21JULY2010.pdf>.

2.4 Delkonklusion

Den internationale begrebsramme samt alle standarderne udarbejdes af IASB, som indgår i IFRS Foundation. IFRS Foundation er en selvstændig non-profit privat organisation, hvis formål er at udvikle regnskabsstandarder i høj kvalitet samt fremme brugen af korrekt anvendelse af standarderne.

IFRS Foundation udarbejder standarder, som sendes til høring to gange hos medlemslandene, som i Danmark er hos Regnskabsteknisk Udvalg. Efter den endelige udarbejdelse og godkendelse af IASB, foretages den juridiske implementeringsproces, som varetages af EU. Efter vedtagelse i EU er standarderne også gældende for danske regnskabsaflæggere.

3 Begrebsrammen

3.1 Indledning

Nærværende kapitel vil præsentere IASB's begrebsramme, der overordnet danner grundlag for udstedelse af nye standarder, samt vejleder i forståelsen af de eksisterende standarder med fokus på de dele, som har betydning for omsætningen.

Formålet med begrebsrammen er at give generelle retningslinjer ved aflæggelse af årsrapporter, således at en regnskabslæser kan få størst mulig nytteværdi af årsrapporterne til brug for at kunne træffe økonomiske beslutninger. Begrebsrammen skal sammen med kapitel 4 danne fundamentet og det tekniske regelsæt for indregning og måling af omsætningen.

3.2 Begrebsramme

3.2.1 Introduktion til begrebsrammen

Den amerikanske instans FASB udviklede i perioden 1978-85 begrebsrammens struktur i et omfattende forskningsprojekt. Dette arbejde har skabt et grundlag for udarbejdning af IASB's begrebsramme i 1989, og senere i 2001 ÅRL's begrebsramme¹¹.

IASB's begrebsramme danner det underliggende koncept til forberedelse og præsentation af årsrapporten til brug for eksterne regnskabsbrugere. Formålet med begrebsrammen er at¹²:

- være en hjælp ved udarbejdelse af nye regnskabsstandarder og ændringer i eksisterende standarder,
- være en hjælp ved harmonisering af regnskabsreguleringen ved at indskrænke antallet af mulige behandlingsformer,
- være en hjælp ved udarbejdelsen af nationale regnskabsstandarder,
- være en hjælp for regnskabsaflægger på områder, som ikke behandles i en eksisterende standard,
- være en hjælp for revisor ved vurdering af, om en årsrapport er udarbejdet i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder,
- være en hjælp for regnskabsbruger ved deres forståelse af informationen, som gives i en årsrapport, der er udarbejdet efter de internationale regnskabsstandarder, og
- angive hvilke kriterier IASB anvender, når der udarbejdes nye standarder.

¹¹ Jens O. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 178.

¹² Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, s. 6 – Purpose and status og Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder, s. 99.

Begrebsrammen er ikke en international regnskabsstandard, men udsteder dog overordnede krav til indregning og måleattributter. De internationale regnskabsstandarder har altid forrang for begrebsrammen¹³, hvilket for regnskabsudarbejderen betyder, at denne, såfremt der ikke er udarbejdet vejledning på et område, skal følge de principper, som begrebsrammen har opstillet.

3.2.2 Grundlæggende forudsætning

Jf. Conceptual Framework for Financial Reporting 2010 afsnit 4.1 er der en grundlæggende forudsætning, som skal opfyldes ved aflæggelse af årsrapport nemlig going concern forudsætningen.

3.2.2.1 *Going concern*

Årsrapporten er under normale omstændigheder udarbejdet ud fra den antagelse, at virksomheden vil være i fortsat drift i den nærmeste fremtid. Som følge heraf antages det, at virksomheden hverken havde intentioner om at ville likvideres eller skære væsentligt ned på omfanget af aktiviteter. Hvis sådanne intentioner eller behov eksisterer, kan princippet om going concern ikke opfyldes, og der vil skulle aflægges årsrapport efter et andet princip¹⁴.

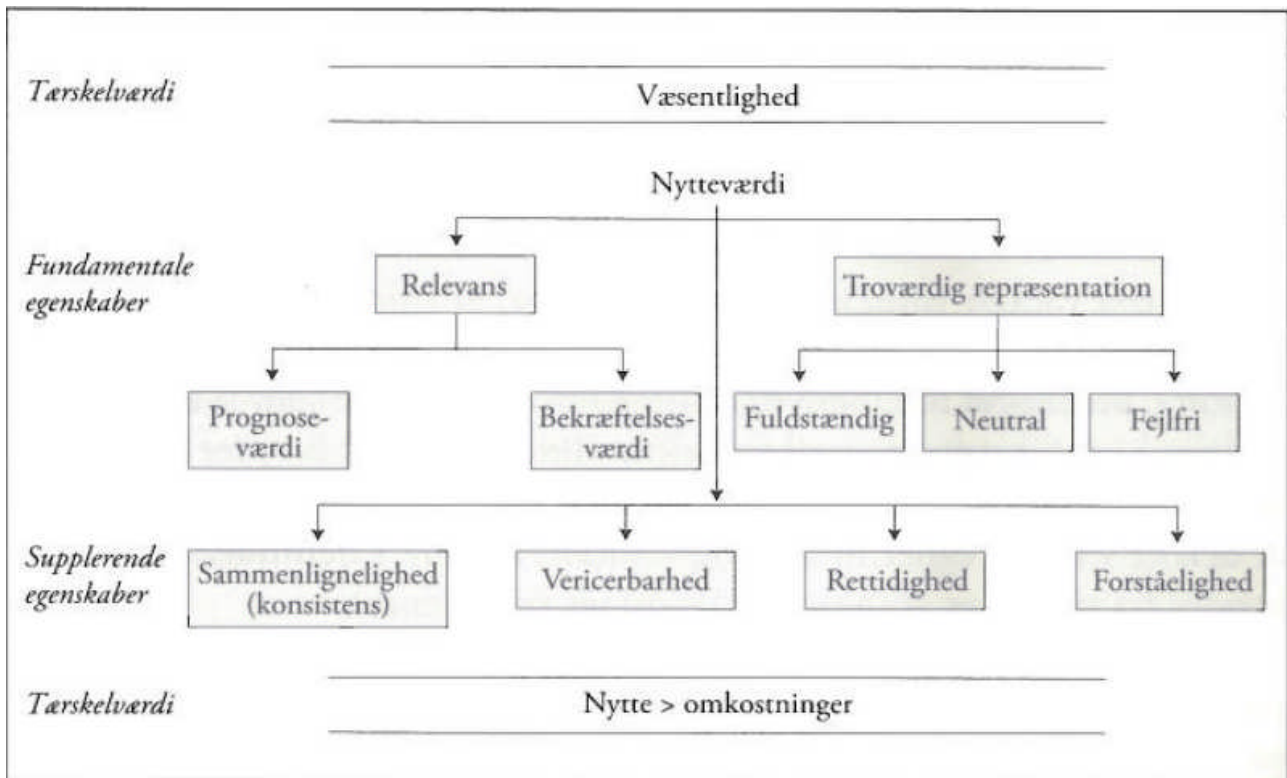
3.3 *Kvalitative egenskaber*

Ifølge konvergensprojektet¹⁵ er formålet med den finansielle rapportering at dække informationsbehovet hos diverse stakeholdere. Disse stakeholdere begrænses til at dække kapitalindskydere, som skal bruge informationerne til prognoser af virksomhedens fremtidige evner til at genere nettopengestrømme. Hvis den finansielle rapportering skal være til nytte for prognosen, er der nogle kvalitative egenskaber som skal være opfyldt. Disse er skildret nedenfor.

¹³ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, s. 6.

¹⁴ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.1.

¹⁵ IASB og FASB har siden 2002 arbejdet sammen om at skabe konvergens mellem IFRS og US GAAP. Dette blev aftalt under et fællesmøde i Norwalk, Connecticut, hvor det blev besluttet, at konvergensprojektets formål er at udarbejde standarder i høj kvalitet. I 2004 blev projektet udvidet til også at udvikle en fælles begrebsramme, som skal forbedre de to eksisterende begrebsrammer ved at være komplet og internt konsistent. Den fælles begrebsramme lægger op til at danne grundlag for principbaserede standarder, hvilket betyder, at standarderne vil være karakteriseret ved at give en kort og præcis fremstilling af væsentlige regnskabsprincipper. Den principbaserede tilgang har i højere grad været benyttet af IASB end FASB.

Kilde: Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 187, figur 5.3.

Som det kan ses af figuren, er der to fundamentale kvalitative egenskaber, som den finansielle information bør indeholde med henblik på at skabe nytteværdi hos stakeholderne - relevans og troværdig repræsentation. Den skabte nytteværdi er en afvejning mellem begge egenskaber. Relevant information, som ikke er troværdig, eller troværdig information, der ikke er relevant, skaber ikke nytteværdi hos brugeren. Altså vil information med en kombination af relevans og troværdig repræsentation skabe den højeste nytteværdi i forhold til brugernes behov.¹⁶

Nedenfor følger en kort beskrivelse af de to fundamentale kvalitative egenskaber.

3.3.1 Relevans

For at information kan betegnes som relevant, skal den kunne have en betydning for brugerens beslutning vedrørende ressourceallokering. Det er dog ikke nødvendigt, at brugeren udnytter denne mulighed. Relevant information kan kendetegnes ved at have enten prognoseværdi, bekræftelsesværdi eller en kombination af disse¹⁷.

¹⁶ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 186-187.

¹⁷ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 187-188.

3.3.1.1 *Prognoseværdi*

Når en information har værdi for prognoseprocessen kaldes det for prognoseværdi, hvilket betyder, at en prognoseværdi ikke i sig selv er en prognose. Brugere benytter de historiske data som et led i deres egne forventninger til fremtiden. Det betyder derfor ikke at den relevante information skal være velegnet til at lave prognoser af den i fremtiden.

Hvis virksomheden offentliggør budgetinformation, er det fortsat brugerens opgave at lave prognosen, da det er ham, som bruger, der løber den økonomiske risiko. Brugeren kan altså ikke holde virksomheden ansvarlig hvis budgetterne har slået fejl¹⁸.

3.3.1.2 *Bekræftelsesværdi*

Informationens bekræftelsesværdi har den egenskab, at det er muligt at bekræfte tidligere forventninger eller ændre disse grundet ny information, som efterfølgende er kommet til rådighed. I begge tilfælde får det en indflydelse på tilliden til tidligere forventninger, hvilket gør en forskel for brugerens beslutninger. Bekræftelsesværdien har altså også indflydelse på prognosen¹⁹.

3.3.2 **Troværdig repræsentation**

En troværdig repræsentation defineres ved, at den finansielle information troværdigt skal repræsentere de økonomiske transaktioner, som bliver præsenteret i årsrapporten. Information kan dermed ikke være troværdigt repræsenteret, hvis ikke den økonomiske substans af den underliggende transaktion eller begivenhed er afbildet fuldstændig, neutral og fejlfri i den finansielle rapportering.²⁰

3.3.2.1 *Fuldstændig*

For at den finansielle rapportering kan være fuldstændig, skal den omfatte al information om de underliggende transaktioner, som er nødvendig for at kunne træffe rationelle investerings-, kredit-, samt lignende beslutninger. Da en årsrapport ikke kan omfatte alt, er fuldstændighed et relativt begreb.²¹

¹⁸ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 188.

¹⁹ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 188.

²⁰ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 188-189.

²¹ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 189.

3.3.2.2 *Neutral*

For at der kan skabes troværdig repræsentation, er det vigtigt at regnskabsinformation er neutral, og det skal derfor tilstræbes at levere et ærligt resultat, der ikke er farvet af leverandørens ønske om et bestemt resultat. Informationen skal dermed ikke kunne fremme særlig adfærd hos brugerne, ved at ledelsen præsenterer optimistiske eller pessimistiske årsrapporter. Neutralitet er derfor vigtigt, da farvet information ikke troværdigt kan repræsentere økonomiske transaktioner.²²

3.3.2.3 *Fejlfri*

Da al økonomisk aktivitet foregår under usikkerhed, er det vigtigt, at rapporteringen foregår så fejlfri som muligt, hvorfor definitionen fejlfri kommer til at være en kvalitativ egenskab. Måling af de økonomiske konsekvenser er grundet usikkerheden præget af skøn. Dette er mere eller mindre gældende for alle aktiver i balancen, hensatte forpligtelser mv. For eksempel er debitorer underlagt den usikkerhed, som er forbundet med en kundes eventuelle manglende betalingsdygtighed og betalingsvilje. Det er derfor nødvendigt med et vist minimum af nøjagtighed, for at kravet om troværdig repræsentation af økonomiske transaktioner i årsrapporten kan opfyldes. Modsat implicerer kravet om troværdig repræsentation ikke fuldstændig nøjagtighed eller sikkerhed omkring udfaldet.²³

3.4 *Definition af omsætning*

IASB's begrebsramme definerer ikke direkte omsætning, men derimod indtægter, som er begrebet for alle typer af indtægter herunder også omsætning. Dette gøres som følgende²⁴:

"Income is increases in economic benefits during the accounting period in the form of inflows or enhancements of assets or decreases of liabilities that result in increases in equity, other than those relating to contributions from equity participants."

Focus for IASB's begrebsramme er primært på aktiver og forpligtelser, mens indtægter og omkostninger i denne forbindelse er sekundær. Indtægter fremkommer således som en stigning i aktiver eller et fald i forpligtelser.

Afsnit 4.29-4.32 i Conceptual Framework for Financial Reporting 2010 fortsætter med en mere uddybende definition på indtægter. Her skrives at indtægt både er omsætning og gevinster, hvor

²² Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 189.

²³ Jens o. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 189.

²⁴ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.25.

omsætning opstår på baggrund af den ordinære drift. Der er mange betegnelser for indtægter, der falder ind under denne type heriblandt salg, honorarer, renter, udbytte, royalty og lejeindtægter.

Indtægter i form af gevinster omfatter alle øvrige poster, som opfylder definitionen på indtægter.

3.5 Indregning af omsætning

Et produkt, der opfylder definitionen på et aktiv eller en forpligtelse²⁵, har følgende to generelle indregningskriterier²⁶:

- *”it is possible that any future economic benefit associated with the item will flow to or from the entity; and”*
- *”the item has a cost or value that can be measured with reliability.”*

Indtægter skal således på overordnet niveau indregnes, når det forventes, at der vil tilflyde virksomheden en fremtidig økonomisk fordel, som kan måles pålideligt.

Yderligere defineres indregningskriterierne specifikt for indtægter i Conceptual Framework for Financial Reporting 2010 afsnit 4.47, således:

”Income is recognised in the income statement when an increase in future economic benefits related to an increase in an asset or a decrease of a liability has arisen that can be measured reliably.”

Dette afviger ikke betydeligt fra de generelle indregningskriterier, hvor de primære faktorer er fremtidige økonomiske fordele og pålidelig måling af indtægten. De to faktorer vil blive beskrevet nedenfor.

Conceptual Framework for Financial Reporting 2010 afsnit 4.40 beskriver begrebet - sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele. Da sandsynligheden for fremtidige økonomiske fordele grundet sin natur beror på et skøn, skal virksomheden ved aflæggelse af årsrapport basere sin opgørelse på baggrund af de på det tidspunkt kendte faktorer. For eksempel kan debitoren optages i balancen, når det er sandsynligt at en debitor vil betale, såfremt der ikke er beviser for, at denne ikke kan/vil betale. I mange virksomheder er det kendt, at der kan være en sandsynlighed for, at en eller

²⁵ Definition af aktiver og forpligtelser findes i bilag 1.

²⁶ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.38.

flere debitorer ikke betaler. Der kan derfor optages en hensættelse til tab på debitorer baseret på historiske data om manglende betaling. Denne hensættelse reducerer indtægterne.

Begivenheder eller transaktioner efter det andet generelle indregningskriterium, kan ikke optages i balancen eller resultatopgørelsen, hvis det ikke kan måles pålideligt. I mange tilfælde baseres indregningen på et skøn. Dette underminerer ikke pålideligheden af målingen, og kan derfor godt optages i årsrapporten. Hvis for eksempel en begivenhed eller transaktion opfylder definitionerne for både aktiver og indtægter, såvel som sandsynlighed for fremtidige økonomiske fordel, men ikke kan måles pålideligt, kan den ikke tages med i balancen eller resultatopgørelsen. Det kan eventuelt oplyses i noterne, såfremt det findes relevant for regnskabslæser. Dette er for eksempel tilfældet med igangværende retssager²⁷.

3.6 Måleattributter

Efter at have undersøgt om en indtægt opfylder definitionen og indregningskriterierne, skal denne måles ud fra en af de fire måleattributter - historisk kostpris, dagsværdi, nettorealisationsværdi eller nutidsværdi²⁸. I det formueorienterede regnskabsparadigme skal virksomheden med grundlag i måleattributterne, måle indtægten så den giver størst nytteværdi for regnskabslæser²⁹. Målingen skal dog ske med udgangspunkt i de ovenfor beskrevne kvalitative egenskaber³⁰.

3.7 Delkonklusion

Begrebsrammen definerer indregningskriterier og måleattributter på et overordnet niveau. Begrebsrammen arbejder med en grundlæggende forudsætning, som skal være opfyldt ved aflæggelse af årsrapport hvilket er going concern forudsætningen. Dette betyder, at virksomheden fortsat vil være i drift i den nærmeste fremtid. Begrebsrammen fremhæver - relevans og troværdig repræsentation - som fundamentale kvalitative egenskaber, som skal være opfyldt for at skabe størst nytteværdi hos stakeholderne.

Begrebsrammen definerer indtægter herunder indirekte omsætning, hvor den primære fokus for begrebsrammen er aktiver og forpligtelser. Indtægter fremkommer som en stigning i aktiver eller et fald i forpligtelser. Når denne definitionen er opfyldt, kan indtægten indregnes, når det er sandsyn-

²⁷ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.41 – 4.43.

²⁸ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.54 – 4.56.

²⁹ Jens O. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 200.

³⁰ Sumit Sudan, Revenue Recognition, side 27.

ligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden, og når indtægten kan måles pålideligt.

Til at måle indtægten benyttes en af fire måleattributter - historisk kostpris, dagsværdi, nettorealisationsværdi eller nutidsværdi. Indtægten skal måles, så den giver den største nytteværdi for regnskabslæser, derfor skal den være relevant og troværdig, altså opfylde de kvalitative egenskaber.

4 Teknisk regelsæt

4.1 Indledning:

Dette kapitel skal skabe den reguleringsmæssige baggrund for udførelsen af analysen og vil behandle, hvordan omsætningen reguleres henholdsvis efter IAS 18 og IAS 11. Disse to standarder vil blive gennemgået med henblik på at klarlægge de kriterier, der opstilles for indregning og måling af omsætning ved multiple og sammensatte kontrakter. Da IAS 11 og IAS 18 ikke giver en fyldestgørende vejledning i, hvorledes opdeling og samling af kontrakter skal udføres, vil der slutteligt i kapitlet gennemgås ASC 605-25, som er FASB's regulering af multiple og sammensatte kontrakter.

4.2 IAS 18

4.2.1 Introduktion til IAS 18

IAS 18 er den af IASB udstedte regnskabsstandard, som behandler indregning af omsætningen. Som det kan ses i kapitel 3, tager begrebsrammens definition af indtægter udgangspunkt i aktiver og passiver, hvorfor definitionen af disse bliver udgangspunktet for, hvornår der er tale om en indtægt. IAS 18 opstiller nogle yderligere krav til, hvornår omsætning kan indregnes, hvilket har betydning for, hvornår der sker en ændring i nettoaktiverne, og hvornår disse kan indregnes i balancen.³¹

IAS 18 er opbygget som en principbaseret standard, og har derfor ikke nogen specifik regulering af bestemte brancher.³²

4.2.2 Anvendelsesområder

IAS 18 finder anvendelse på:

- Salg af varer
- Salg af tjenesteydelser
- Andres brug af selskabets aktiver, som medfører indtægter i form af rente, royalty eller udbytte.

Salg af varer omfatter både varer produceret af virksomheden selv med henblik på salg samt varer, der er købt til videresalg.

Salg af tjenesteydelser genererer oftest omsætning gennem kontraktuelt arbejde udført over en periode. Denne periode kan godt strække sig over flere regnskabsperioder.

³¹ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, s. 392.

³² Sumit Sudan: indregning og måling af omsætning – i henhold til IASB/FASB's konvergensprojekt, del 1.

Andres brug af selskabets aktiver kan medføre indtægter i form af renter, som opstår, når selskabet stiller likvider til rådighed for eksterne parter, samt royalties og licenser for andres brug af virksomhedens immaterielle anlægsaktiver så som patenter, varemærker, copyrights og computer software, og modtaget udbytte.

Derudover er der i IAS 18.6 nævnt flere forhold, som denne standard ikke finder anvendelse på herunder leasingaftaler, udbytteindtægter fra investeringer, som indregnes efter indre værdis metode, forsikringskontrakter, dagsværdireguleringer på finansielle instrumenter samt gevinster ved salg heraf, værdiændringer på andre omsætningsaktiver og indtægter fra landbrug.

Grunden til afgrænsningen fra disse indtægter skyldes, at der er lavet selvstændige standarder til regulering af disse.

4.2.3 Definition af omsætning

IAS 18 definerer omsætning i afsnit 7 som følgende:

”Revenue is the gross inflow of economic benefits during the period arising in the course of the ordinary activities of an entity when those inflows result in increases in equity, other than increases relating to contributions from equity participants.”

Som det kan ses af definitionen, lægges der vægt på, at omsætningen skal opstå som et led i den ordinære drift. Det vil sige, omsætning som er afledt af virksomhedens hovedaktivitet.

Denne definition adskiller sig fra begrebsrammen, da den specificerer, at omsætningen skal komme fra virksomhedens ordinære drift, mens begrebsrammen fokuserer mere på ændringer i balancen. Dette skyldes at IAS 18 ikke følger den af IASB ellers benyttede regnskabsteori - det formueorienterede regnskabsparadigme.

Det specificeres yderligere i IAS 18.8 at omsætningen udelukkende inkluderer bruttoutilgange af økonomiske fordele, som opstår af virksomhedens egne aktiviteter. Beløb, som er opkrævet på vegne af tredjepart såsom moms, punktafgifter, miljøafgifter m.v. for staten, er ikke økonomiske fordele, som tilflyder virksomheden, og resulterer således ikke i en stigning af egenkapitalen.

4.2.4 Identifikation af transaktioner

Indregningskriterierne, som er beskrevet i det efterfølgende, skal som udgangspunkt anvendes på hver enkelt transaktion. Der forekommer dog tilfælde, hvor det er nødvendigt at anvende indreg-

ningskriterierne på separate identificerbare komponenter i en transaktion, for at indregne indholdet af transaktionen korrekt. Hvis salgsprisen på et produkt for eksempel indeholder en identificerbar pris for en underliggende service, skal dette beløb hensættes og indregnes som omsætning lineært over den periode, som servicen løber. Modsat kan det være nødvendigt at indregne to eller flere transaktioner samlet, hvis de er linket således, at den kommercielle effekt ikke kan forstås uden reference til serien af transaktioner som en helhed.³³

Ovenstående regulering af multiple og sammensatte salg er den eneste vejledning i behandling af multiple elementer, som IAS 18 giver brugeren. Dette betyder, at regnskabsaflægger i høj grad skal basere sin indregning og måling af denne type transaktioner på vurderinger frem for konkret regulering. Der opstilles kriterier i IAS 11.8 og 11.9, som kan benyttes ved opsplitningen af kontrakter med flere elementer og behandling af sammensatte salg, som kan støtte brugen af IAS 18. I de tilfælde hvor en aftale består af både elementer, som er omfattet af IAS 11 og 18, skal udskillelsen af IAS 11 elementerne ske efter de regler, som er beskrevet i IAS 11.8 og 11.9.³⁴

Hvis der er identificeret flere elementer i en transaktion, skal den samlede omsætning fordeles mellem de enkelte elementer. Der er ikke i IAS 18 nogen regler om hvorledes dette gøres. I praksis benyttes dog som hovedregel en fordeling svarende til den relative dagsværdi af de enkelte elementer. Såfremt det ikke umiddelbart er muligt at opgøre dagsværdien af ydelserne pålideligt, udelukker IFRS ikke, at omsætningen fordeles ved, at omsætningen på de enkelte elementer skal svare til kostpris samt et tillæg af en rimelig fortjeneste.³⁵

Da IAS 11 og IAS 18 ikke giver en fyldestgørende vejledning i hvorledes kontrakter med multiple elementer skal behandles, kan der for europæiske virksomheder søges inspiration i den af FASB udarbejdede ASC 605-25, som behandler kontrakter med multiple elementer mere uddybende. ASC 605-25 vil blive behandlet senere i dette kapitel.

4.2.5 Måling af omsætningen:

IAS 18 bruger følgende definition på måling af omsætningen i afsnit 9:

³³ IAS 18, afsnit 13.

³⁴ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, s. 410.

³⁵ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, s. 410.

”Revenue shall be measured at the fair value of the consideration received or receivable”

Som det kan ses af definitionen, skal omsætning måles til dagsværdien af det modtagne eller tilgodehavende vederlag. Dette vederlag er oftest fastlagt i en aftale mellem virksomheden og køberen. Når dagsværdien fastsættes, skal der tages hensyn til eventuelle prisnedslag eller mængderabatter, som virksomheden har ydet netop i denne aftale.

Som hovedregel måles vederlag i likvider, og den omsætning, der skal indregnes, er derfor enten de modtagne likvider eller det tilgodehavende beløb målt i likvider.³⁶

4.2.6 Indregning:

I det følgende vil de tre typer af omsætningsgivende transaktioner, som skal behandles efter IAS 18, blive gennemgået.

4.2.6.1 Salg af varer:

Metoden for indregning af omsætningen ved salg af varer betegnes salgsmetoden, som er en indtægtsmetode, hvor indtægter og omsætning bliver indregnet i resultatopgørelsen, når salget er afsluttet eller i al væsentlighed er afsluttet.³⁷

Omsætning fra salg af varer skal indregnes, når alle følgende betingelser er opfyldt:³⁸

- a) Virksomheden har overført alle væsentlige risici og fordele knyttet til besiddelse af aktivet til køber
- b) Virksomheden har ikke længere ledelsesmæssigt engagement eller effektiv kontrol over aktivet.
- c) Omsætningen fra transaktionen kan opgøres pålideligt.
- d) Det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med transaktionen vil tilflyde virksomheden.
- e) Omkostninger fra transaktionen kan opgøres pålideligt.

³⁶ IAS 18, afsnit 9, 10 og 11.

³⁷ KPMG – Indsigt i årsregnskabsloven, s. 419.

³⁸ IAS 18, afsnit 14.

De to første betingelser a) og b) vedrørende risikoovergangen, er reelt et udtryk for, at indtjeningsprocessen skal være fuldført. For at fastsætte dette, og dermed hvornår virksomheden har overleveret væsentlige risici og ejerskab til kunden, skal den konkrete transaktion vurderes. I de fleste tilfælde falder risikoovergangen sammen med at varen fysisk leveres, men der kan af leveringsbetingelserne fremgå et andet tidspunkt for risikoovergangen, og indtjeningsprocessen vil i givet fald være fuldført på det i leveringsbetingelsernes krævede tidspunkt.³⁹

Hvis virksomheden fastholder de væsentlige risici på aktivet, kan transaktionen ikke betegnes som et salg, og omsætningen kan ikke indregnes. Der er forskellige tilfælde hvorpå virksomheden stadig har de væsentlige risici på aktivet, selv efter der er sket levering til kunden.

Disse tilfælde kan eksempelvis være når:⁴⁰

- Sælger har en forpligtelse til at sikre en tilfredsstillende kvalitet, som er ud over det, der følger af en sædvanlig garanti. Hvis selskabet allerede ved egen afprøvning kan dokumentere, at det leverede har den rette kvalitet, kan omsætningen indregnes ved levering, men hvis der skal leveres udstyr, der hidtil ikke har været leveret, hvor det først er hos kunden udstyret testes, kan omsætningen først indregnes, når kvaliteten er dokumenteret hos kunden.
- Omsætningen fra salget er afhængigt af, at køber videresælger varerne, altså hvis der foreligger konsignationssalg. Ved denne type salg kan omsætningen først indregnes, når varen er solgt til slutbrugeren.
- Varen leveres under forudsætning af en efterfølgende installation, og denne installation er en væsentlig del af kontrakten. Omsætningen kan således først indregnes når installationen er fuldført og ikke ved den oprindelige levering af varen.
- Køber har ret til at returnere varerne, og der er en usikkerhed om, hvorvidt varerne vil blive returneret. Det skal her vurderes, om omsætningen er sandsynlig, og den del, der ikke er sandsynlig, skal optages som en forpligtelse og kan først indregnes, når det er afklaret, om returretten vil blive benyttet.

Kravet under punkt d), om at det skal være sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med transaktionen vil tilflyde virksomheden, indebærer, at debitor er betalingsdygtig på transaktionstidspunktet. Hvis der opstår betalingsudygtighed efter transaktionstidspunktet, skal tabet ikke modregnes i omsætningen men optages som en omkostning.⁴¹

³⁹ IAS 18, afsnit 15.

⁴⁰ IAS 18, afsnit 16.

⁴¹ IAS 18, afsnit 18.

4.2.6.2 Salg af tjenesteydelser:

Metoden, hvormed omsætning fra salg af tjenesteydelser bliver opgjort, kaldes produktionsmetoden, hvilket betyder, at omsætningen skal indregnes i takt med produktionen, altså svarende til andelen af de samlede omkostninger, som er anvendt for at opnå omsætningen. Denne metode reguleres mere dybdegående i IAS 11 og vil derfor blive gennemgået nedenfor i afsnit 4.3.5.3.

I dette afsnit vil der være en kort gennemgang af de i IAS 18 foreskrevne regler om indregning af omsætning ved salg af tjenesteydelser. Indregningen skal forekomme, når resultatet af de udførte tjenesteydelser kan estimeres pålideligt. Omsætningen fra salg af tjenesteydelser skal indregnes, når alle følgende betingelser er opfyldt:⁴²

- a) Indtægten kan opgøres pålideligt
- b) Det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med transaktionen vil tilflyde virksomheden.⁴³
- c) Det er muligt at estimere transaktionens færdiggørelsesgrad pålideligt på balancedagen.
- d) Omkostninger, der er påløbet i forbindelse med transaktionen og omkostninger til at færdiggøre transaktionen, kan måles pålideligt.

For at virksomheden kan lave pålidelige estimater, skal der aftales med de andre parter i transaktionen, hvilke rettigheder de implicerede parter har, vederlagets størrelse samt betalingsmetode og betingelser. For løbende at kunne lave de pålidelige estimater er det normalt nødvendigt for virksomheden at have et effektivt internt finansielt budgetterings- og rapporteringssystem.⁴⁴

Der kan benyttes forskellige metoder til at vurdere færdiggørelsesgraden af transaktionen. Virksomheden skal dog vælge den metode, der mest pålideligt kan måle de udførte tjenesteydelser. Afhængigt af den udførte transaktion vil metoden oftest enten være en undersøgelse af stadiet af det udførte arbejde, en opgørelse over tjenesteydelser leveret til dato opgjort som en procentdel af den

⁴² IAS 18, afsnit 20.

⁴³ For uddybning heraf henvises til afsnit omkring indregning ved salg af varer, afsnit 4.2.6.1.

⁴⁴ IAS 18, afsnit 23.

samlede tjenesteydelse, der skal udføres, eller andelen af de påløbende omkostninger til dags dato i forhold til de estimerede totale omkostninger af transaktionen.⁴⁵

Af praktiske årsager indregnes omsætning fra tjenesteydelser lineært i en angiven periode, når tjenesten ydes som et ukendt antal handlinger i den kontraktuelle specificerede tidsperiode, medmindre en anden metode er bedre til at vurdere færdiggørelsesgraden.

Omvendt vil én specifik handling, der er væsentlig for den samlede transaktion, medføre en udskydelse i indregningen af omsætningen til det tidspunkt, hvor den pågældende handling udføres⁴⁶.

Hvis det er umuligt at estimere resultatet af transaktionerne pålideligt, skal omsætning udelukkende indregnes i det omfang, de indregnede omkostninger vil kunne genindvindes.⁴⁷

4.2.6.3 *Andres brug af selskabets aktiver, som medfører indtægter i form af rente, royalty eller udbytte*

Da opgavens fokus er på softwarevirksomheder, vil dette afsnit kun behandle royalties og licenser og dermed ikke fokusere på renter og udbytte.

Omsætning, som opstår i form af andres brug af virksomhedens aktiver, skal overordnet indregnes, når følgende betingelser er opfyldt:⁴⁸

- a) det er sandsynligt, at de økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og
- b) omsætningen kan opgøres pålideligt

Licensafgifter og royalties, som betales for anvendelsen af en virksomheds aktiver (eksempelvis software), indregnes i overensstemmelse med den indgåede aftales indhold. I realiteten indebærer dette, at en licensaftale, hvor licensmodtageren ikke i henhold til aftalen er forpligtet til at vedligeholde eller forbedre softwaren, skal indregnes med den kapitaliserede værdi af den forventede ind-

⁴⁵ IAS 18, afsnit 24.

⁴⁶ IAS 18.25.

⁴⁷ IAS 18.26.

⁴⁸ IAS 18.29.

tægt allerede på indgåelsestidspunktet for kontrakten. Forskellen mellem den nominelle værdi, og den diskonterede værdi skal indregnes som en finansiel indtægt over løbetiden på licensaftalen.⁴⁹

I de tilfælde, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt at alt arbejdet er udført på aktivet, skal omsætningen fra licens indregnes ved brug af periodiseringsprincippet i overensstemmelse med den underliggende aftale.⁵⁰ Dette kan fraviges, hvis der forligger en måde, der indregner omsætningen mere systematisk og rationelt stadig med hensynstagen til den underliggende aftale.⁵¹

4.2.7 Præsentation og oplysning i årsrapporten:

IAS 18 opstiller ikke særlige krav til præsentation af omsætning i årsrapporten, men i IAS 1 afsnit 82 præciseres det, at indkomstopgørelsen skal indeholde en særskilt post for omsætning.

Derudover skal virksomheden oplyse om anvendt regnskabspraksis for indregning af omsætning herunder de metoder, der er brugt ved indregning af omsætning. I de tilfælde, hvor virksomheden benytter forskellige indregningsmetoder for forskellige typer af salgstransaktioner, skal anvendt regnskabspraksis beskrives for alle de væsentlige typer. Hvis der i nogle salgstransaktioner er flere elementer, skal den regnskabsmæssige behandling af hvert enkelt element beskrives, herunder også hvorledes elementerne er identificeret og målt.

Slutteligt skal der oplyses om omsætning fra hver væsentlig kategori - salg af varer, tjenesteydelser, rente, royalties og udbytte.⁵²

4.3 IAS 11:

4.3.1 Introduktion til IAS 11:

Al omsætning skal som udgangspunkt indregnes efter IAS 18, som det er beskrevet i afsnit 4.2.1, hvorfor det kun er ved entreprisetrakter, at IAS 11 skal benyttes som regulerende standard for indregning og måling af omsætning.

Entreprisetrakter er særligt kendetegnet ved, at virksomheden er sikker på omsætning af produktet allerede ved påbegyndelsen af produktionen.⁵³

4.3.2 Definition og anvendelsesområde på entreprisetrakt

IAS 11 har følgende definition på entreprisetrakter i afsnit 3:

⁴⁹ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapporten efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 405.

⁵⁰ IAS 18.30 (b).

⁵¹ IAS 18.33.

⁵² IAS 18.35.

⁵³ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapporten efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, s. 311.

"A construction contract is a contract specifically negotiated for the construction of an asset or a combination of assets that are closely interrelated or interdependent in terms of their design, technology and function or their ultimate purpose or use."

Der skelnes i standarden mellem to typer af entreprisekontrakter, fastpriskontrakter, hvor de involverede partnere bliver enige om en fast pris, og kostpluskontrakter, hvor kontraktsummen afhænger af medgåede omkostninger, hvortil der ligges en avance enten i form af en procentsats af omkostningerne eller et fastsat beløb.⁵⁴

Det fremgår af definitionen, at en entreprisekontrakt er en kontrakt, som bliver forhandlet specifikt for et unikt produkt, som skal udvikles, før kunden kan modtage det. Denne type kontrakter bliver oftest brugt ved bygning af broer, bygninger, veje og skibe.⁵⁵ Vederlag for udvikling af specialfremstillet software indregnes efter produktionskriteriet, men da der ikke er tale om en serviceydelse, som beskrevet i afsnit 4.2.6.2, må denne type software sidestilles med en entreprisekontrakt.⁵⁶

Serviceydelser, som er direkte relateret til opførelsen af et aktiv, skal indregnes efter reglerne i IAS 11. For at serviceydelsen skal kunne indregnes efter IAS 18, skal de to produkter - entrepriseproduktet og serviceydelsen kunne sælges uafhængigt af hinanden.⁵⁷

4.3.3 Opdeling af kontrakten:

Indregningskriterierne, som i det efterfølgende er beskrevet, skal som udgangspunkt anvendes på hver enkelt kontrakt. Der forekommer dog tilfælde, hvor det er nødvendigt at anvende indregningskriterierne på separate identificerbare elementer i en kontrakt eller på en samlet gruppe af kontrakter, for at indregne omsætningen fra kontrakten, eller kontrakterne, korrekt.⁵⁸

Hvis kontrakten indeholder flere elementer, skal konstruktionen af hvert element behandles som en separat kontrakt, når - der er afgivet særskilt tilbud på hvert element, alle elementer har gennemgået en separat subjektiv forhandling, hvor både virksomheden og kunden har haft mulighed for at ac-

⁵⁴ IAS 11, afsnit 3.

⁵⁵ IAS 11, afsnit 4.

⁵⁶ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapporten efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 404.

⁵⁷ IAS 11, afsnit 5.

⁵⁸ IAS 11, afsnit 7.

ceptere eller afvise enkelte delelementer, omkostninger og omsætning for hvert element kan identificeres.⁵⁹

Modsat skal en gruppe af kontrakter, uanset om de er med en eller flere kunder, behandles som en samlet kontrakt, hvis gruppen af kontrakter er forhandlet som en samlet løsning, kontrakterne er så indbyrdes forbundet, at de i realiteten udgør et projekt, og kontrakterne udføres i sammenhæng.⁶⁰

4.3.4 Måling:

Omsætning fra entreprisekontrakter skal omfatte det vederlag, som er aftalt i kontrakten, samt eventuel omsætning, der måtte komme i form af kundens ønsker til ændringer af det kontraktuelle arbejde for eksempel ændring i designet. Omsætningen kan også influeres af krav, som virksomheden har mod kunden eller en tredje part som godtgørelse. Eksempelvis kan der gøres krav mod kunden, hvis denne har forårsaget forsinkelse i forhold til kontrakten. Endeligt kan der komme ændringer til omsætningen, hvis virksomheden opnår nogle mål, som udløser incitamentsaflønnning.⁶¹

Omsætning måles til dagsværdien af det vederlag, der modtages eller forventes modtaget. Måling af omsætning er påvirket af en stor usikkerhed omkring udfaldet af fremtidige begivenheder. Estimatet af omsætningen skal derfor ofte revideres i takt med at begivenhederne forekommer, og at usikkerheden bliver afløst af sikkerhed. Dette medfører, at omsætningens størrelse godt kan ændres fra periode til periode.⁶²

4.3.5 Indregning:

Entreprisekontrakter skal indregnes efter produktionsmetoden, når udfaldet af kontrakten kan estimeres pålideligt.⁶³

Som nævnt tidligere i afsnit 4.3.2, skelnes der mellem to typer af entreprisekontrakter - fastpriskontrakter og kostpluskontrakter. Indregningskriterierne for de to typer af entreprisekontrakter gennemgås nedenfor.

⁵⁹ IAS 11, afsnit 8.

⁶⁰ IAS 11, afsnit 9.

⁶¹ IAS 11, afsnit 11 og 13-15.

⁶² IAS 11, afsnit 12.

⁶³ IAS 11, afsnit 22.

4.3.5.1 Fastpriskontrakter:

Ved fastpriskontrakter skal omsætningen indregnes, når udfaldet af entreprisekontrakten kan estimeres pålideligt og følgende betingelser er opfyldt:⁶⁴

- a) Den samlede kontraktsum kan opgøres pålideligt
- b) Det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med kontrakten vil tilflyde virksomheden.
- c) Såvel kontraktens færdiggørelsesomkostning og færdiggørelsesgrad kan opgøres pålideligt.
- d) Omkostninger, der kan henføres til kontrakten, kan identificeres og måles pålideligt, så de faktiske afholdte omkostninger kan sammenholdes med de budgetterede omkostninger.

Kriterium a) vil oftest være opfyldt, da kontraktsummen er fastsat i kontrakten. Der kan dog forekomme undtagelser, hvor kontraktsummen ikke er endeligt fastsat på tidspunktet for påbegyndelsen af arbejdet, hvorfor indregningen først kan påbegyndes, når denne er fastsat. Det andet kriterium b) vil også sædvanligvis være opfyldt, når den bindende kontrakt indgås, men bliver debitor imidlertid betalingsudygtig inden arbejdet påbegyndes, er kriteriet ikke opfyldt. For at de sidste to kriterier c) og d) kan opfyldes, skal virksomheden have implementeret tilstrækkelige og pålidelige registreringssystemer. Det er ikke tilladt at undlade at anvende produktionsmetoden udelukkende på baggrund af manglende registreringssystemer.⁶⁵

4.3.5.2 Kostpluskontrakter:

Ved kostpluskontrakter skal omsætningen indregnes, når udfaldet af entreprisekontrakten kan estimeres pålideligt og følgende betingelser er opfyldt:⁶⁶

- a) Det er sandsynligt, at de økonomiske fordele, der knytter sig til kontrakten, vil tilflyde virksomheden.
- b) Omkostninger, der kan henføres til kontrakten uanset om de er direkte viderefakturerbare eller ej, tydeligt kan identificeres og måles pålideligt.

⁶⁴ IAS 11, afsnit 23.

⁶⁵ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapporten efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 314-315.

⁶⁶ IAS 11, afsnit 24.

Kriterium a) vil være opfyldt under samme forudsætninger som kriterium b) for fastpriskontrakter ovenfor. Det andet kriterium b) forudsætter ligesom c) og d) ovenfor, at virksomheden har implementeret tilstrækkelige og pålidelige registreringssystemer.⁶⁷

4.3.5.3 Færdiggørelsesgraden:

Indregning af omsætninger og omkostninger med reference til færdiggørelsesgraden af kontrakten bliver ofte refereret til som produktionsmetoden. Ved brug af denne metode bliver den pådragne omsætning matchet med omkostningerne, med henblik på at opnå den aktuelle færdiggørelsesgrad, som skaber grundlag for rapportering af omsætning, omkostninger og overskud, som kan henføres til den afsluttede del af arbejdet. Denne metode yder nyttig information om omfanget af kontraktens aktivitet og det opnåede resultat i perioden.⁶⁸

Ved anvendelse af produktionsmetoden skal omsætningen og omkostningerne indregnes i den regnskabsperiode, hvor arbejdet er udført. Dog skal der, hvis det er sandsynligt at omkostninger overstiger omsætning, øjeblikkeligt indregnes det forventede tab.⁶⁹

En virksomhed er generelt i stand til at lave pålidelige estimater efter indgåelsen af kontrakten, som fastsætter begge parters rettigheder over det aktiv, som bliver konstrueret, størrelsen på vederlaget, samt betingelser for betalingen.⁷⁰

Der kan benyttes forskellige metoder til at vurdere færdiggørelsesgraden af entreprisekontrakten. Virksomheden skal dog vælge den metode, der mest pålideligt kan måle det udførte arbejde. Afhængig af kontraktens indhold kan færdiggørelsesgraden eksempelvis fastsættes ved følgende metoder:⁷¹

- a) Opgørelse over de til dato afholdte omkostninger opgjort som en procentdel af de samlede budgetterede omkostninger.
- b) Undersøgelse af det udførte arbejde
- c) Færdiggørelse af en andel af entreprisekontrakten.

⁶⁷Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapporten efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 315.

⁶⁸IAS 11, afsnit 25.

⁶⁹IAS 11, afsnit 26.

⁷⁰IAS 11, afsnit 29.

⁷¹IAS 11, afsnit 30.

En a conto betaling eller forudbetaling fra kunden vil oftest ikke kunne bruges til at reflektere det udførte arbejde.

Hvis outputtet fra en entreprisekontrakt ikke kan estimeres pålideligt, skal der kun indregnes omsætning svarende til de omkostninger, som sandsynligvis vil blive dækket, mens omkostninger skal indregnes i den periode, hvor de er påløbet projektet.⁷²

4.4 ASC 605-25

4.4.1 Introduktion for ASC 605-25:

IAS 18 og IAS 11 giver, som nævnt tidligere, ikke en fyldestgørende vejledning i, hvorledes kontrakter med multiple elementer skal behandles, og der søges derfor inspiration i US GAAP, med henblik på at foretage den korrekte indregning og måling af denne type kontrakter.

ASC 605-25 regulerer, hvorledes virksomheden skal beslutte, om en kontrakt skal opdeles i multiple elementer, og hvorledes vederlaget skal måles og allokeres til de forskellige elementer.⁷³

EITF har udarbejdet et fortolkningsbidrag EITF 08-1. Fortolkningsbidraget er blevet kodificeret i Accounting Standards Update 2009-13 (ASU 2009-13). Virksomheder, som er underlagt US GAAP, skal ved separation og allokering af kontrakter med multiple elementer benytte reguleringen i Accounting Standards Codification 605-25 (ASC 605-25), der er opdateret ved ASU 2009-13. Denne opdatering er gældende fra d. 15. juni 2010.

Da der her søges inspiration udenfor retningslinjerne i IFRS, skal det vurderes, hvorvidt metoderne i ASC 605-25 kan benyttes i forbindelse med finansiell rapportering efter internationale standarder. I al væsentlighed er ASC 605-25 i overensstemmelse med IFRS. Det skal dog bemærkes at ASC 605-25 er strammere end IFRS, da ASC 605-25 stiller krav om, at det endnu ikke leverede skal kunne opgøres, hvilket ikke er et krav efter IFRS. Eftersom at ASC605-25 er mere restriktiv, kan den godt anvendes til rapporter aflagt efter IFRS, da den som minimum stiller samme krav som IFRS.⁷⁴

⁷² IAS 11, afsnit 32.

⁷³ ASC 605-25-05-1.

⁷⁴ Mathias Helstrand & Claus Kirk Jensen – Regnskabsmæssig behandling af licens- og udviklingsaftaler efter IAS 18, s. 32-33.

4.4.2 Opdeling til elementer:

En virksomhed skal vurdere alle leveringer i en kontrakt, for at fastsætte om leveringen repræsenterer et separat element. Denne vurdering skal udføres ved kontraktens indgåelse, samt når hvert enkelt element bliver leveret.⁷⁵ Hvis en virksomhed derimod indgår flere kontrakter med samme kunde eller dennes forretningsforbindelser inden for samme tidsperiode, formodes kontrakterne at være forhandlet som en samlet pakke, og de skal derfor ses som en samlet kontrakt, og ud fra denne kontrakt skal det så vurderes, om der er multiple elementer i kontrakten, som skal indregnes hver for sig. Formodningen, om at flere kontrakter er forhandlet som en samlet pakke, kan man komme udenom, hvis der er beviser for the modsatte.⁷⁶

For at en kontrakt med multiple elementer kan opdeles, og hvert element kan behandles for sig, skal følgende to kriterier være opfyldt:⁷⁷

- a. Den leverede vare har en selvstændig værdi for kunden. Varen har en selvstændig værdi, hvis den sælges separat af en anden leverandør, eller kunden har mulighed for at videresælge varen. Det er ikke et kriterium, at der er et selvstændigt marked for varen.
- b. Hvis kontrakten indeholder en generel ret til at returnere den leverede vare, skal det være sandsynligt, at det endnu ikke leverede bliver leveret, og at det i væsentlig grad er under sælgers kontrol, at varen bliver leveret.

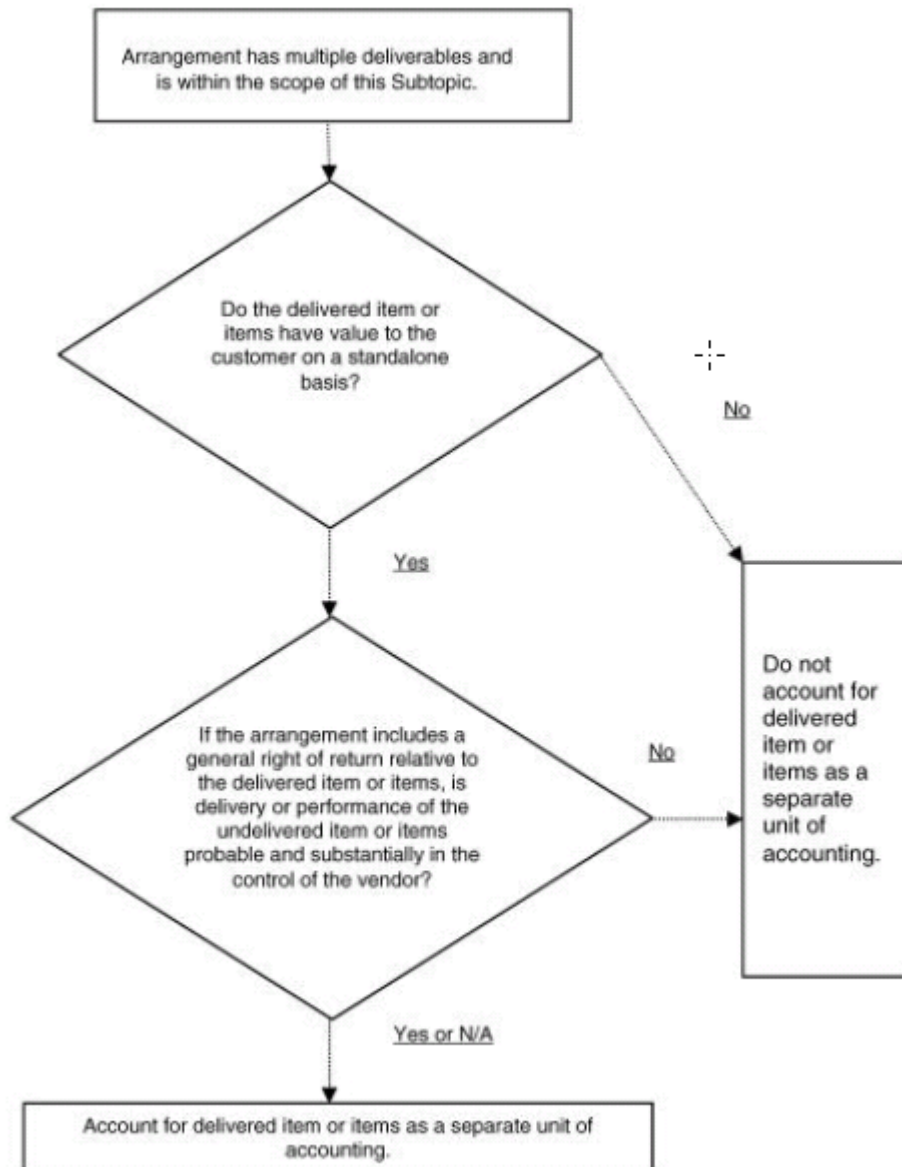
Hvis det leverede ikke overholder de to ovenstående kriterier, skal kontrakten ikke deles op i elementer, men indregnes som en samlet kontrakt.

Ovenstående kriterier er illustreret ved nedenstående figur:

⁷⁵ ASC 605-25-25-4.

⁷⁶ ASC 605-25-25-3.

⁷⁷ ASC 605-25-25-5.

Kilde: ASC 605-25-55-1.

Leverede elementer, der efter ovenstående figur ikke er kvalificeret til at ses særskilt i en kontrakt, skal ses samlet med andre relevante elementer i kontrakten, der endnu ikke er leveret. Der vil derfor ske en samlet indregning og måling af indtægter for disse elementer.⁷⁸

4.4.3 Måling:

Virksomheden skal ved indgåelse af en kontrakt fastsætte dagsværdien for alle de elementer i kontrakten, der opfylder betingelsen for separation (kaldet "den relative dagsværdis metode").

Ved anvendelse af den relative dagsværdis metode, skal dagsværdien for hver leverance bestemmes ved hjælp af virksomhedens egne objektive beviser for dagsværdien. Hvis en sådan dagsværdi ikke

⁷⁸ ASC 605-25-25-6.

eksisterer, tages der udgangspunkt i dagsværdien fra tredjemand. Hvis ingen af disse dagsværdier eksisterer for elementerne i kontrakten, skal virksomheden efter bedste evne estimere dagsværdien for den pågældende leverance. Denne estimering af dagsværdien skal tage udgangspunkt i alle tilgængelige oplysninger, som ikke skaber unødige omkostninger for virksomheden.⁷⁹

De tre niveauer i den relative dagsværdis metode defineres efter ASC 605-25-30-6 som følgende:

- Virksomhedens objektive beviser for dagsværdien begrænses til to metoder. Enten benyttes den pris for det leverede, som varen bliver solgt til, hvis den skulle sælges separat. Ellers fastsætter en kompetent ledelse dagsværdien på produktet, hvis det endnu ikke sælges separat. Ved fastsættelse af dagsværdien skal det være sandsynligt, at den fastsatte værdi ikke ændrer sig, før produktet lanceres separat på markedet.⁸⁰
- Den af tredjemand bestemte dagsværdi er prisen på leverandørens eller dennes konkurrenters substituerbare produkter eller ydelser, som sælges separat til andre kunder med samme behov⁸¹.
- Når virksomheden skal estimere dagsværdien, skal dette være i overensstemmelse med den objektivitet, virksomheden udøver ved fastlæggelse af dagsværdien af det allerede leverede. Dette vil være den dagsværdi, som virksomheden ville forhandle produktet til, hvis virksomheden regelmæssigt solgte produktet separat. Yderligere skal virksomheden undersøge markedsvilkår såvel som virksomhedsspecifikke faktorer, når der foretages et estimat af dagsværdien⁸².

Det er vigtigt at have for øje, at de anførte værdier for de individuelle produkter eller tjenesteydelser, der er indgået i en kontrakt med multiple elementer, ikke skal antages at repræsentere virksomhedens, tredjemands eller den estimerede dagsværdi for de enkelte produkter⁸³.

4.5 Delkonklusion

Omsætning defineres i IAS 18 som bruttotilgange af økonomiske fordele, der opstår i forbindelse med virksomhedens ordinære drift, når disse tilgange medfører en stigning i egenkapitalen.

⁷⁹ ASC 605-25-30-2.

⁸⁰ ASC 605-25-30-6A.

⁸¹ ASC 605-25-30-6B.

⁸² ASC 605-25-30-6C.

⁸³ ASC 605-25-30-7.

I henhold til IAS 11 og IAS 18 skal indregningskriterierne som udgangspunkt anvendes på hver enkelt transaktion dog med undtagelse af tilfælde, hvor det kan være nødvendigt at anvende indregningskriterierne på separate identificerbare elementer i en transaktion, eller indregne flere transaktioner samlet, for at indregne indholdet af transaktionen eller transaktionerne korrekt. IAS 11 og IAS 18 giver ikke nogen vejledning til, hvorledes denne opdeling skal foretages. Der søges inspiration i US GAAP standarden ASC 605-25, som foreskriver to kriterier, som skal være opfyldt for, at et element kan behandles separat. Det leverede skal have en selvstændig værdi for kunden, og i tilfælde, hvor der er en generel returret på det leverede, skal det sandsynliggøres, at det endnu ikke leverede bliver leveret, og at det er under sælgers kontrol, at varen bliver leveret. For at indregne flere transaktioner samlet skal kontrakterne være forhandlet med samme kunde eller dennes forretningspartnere inden for samme tidsperiode.

Både efter IAS 11 og IAS 18 skal omsætningen måles til dagsværdien af det modtagne eller tilgodehavende vederlag. Vederlaget skal være aftalt mellem sælger og køber, og det fremgår oftest af en skreven aftale.

De indregningskriterier, der skal følges for at undersøge, om omsætningen kan indregnes, er afhængige af, hvilken standard transaktionen skal behandles efter. Dette skaber i praksis oftest ikke problemer, dog med undtagelse af når der er tvivl, om hvorvidt en transaktion er en entreprisekontrakt og skal indregnes efter regelsættet i IAS 11, eller om transaktionen vedrører - salg af en vare, tjenesteydelse eller licens og skal indregnes efter IAS 18. En kontrakt skal indregnes efter IAS 11, når kontrakten forhandles for et unikt produkt, som skal udvikles, inden kunden kan modtage det, hvilket er definitionen på en entreprisekontrakt.

Fastlæggelsen af hvilken standard, der regulerer salget, kan have stor betydning for indregningen af omsætningen, idet indtægtsførelsen af en entreprisekontrakt foretages løbende i takt med arbejdets udførelse efter produktionsmetoden, mens indtægtsførelsen af salg af en vare først foretages ved risikoens overgang til køber. Dette betyder at indtægtsførelse efter IAS 18 kan betyde senere indregning af omsætning end efter IAS 11.

For hver af de tre typer af salg i IAS 18 - salg af varer, salg af tjenesteydelser og andres brug af selskabets aktiver skal følgende specifikke indregningskriterier være opfyldt inden indregning.

- For salg af varer - skal alle væsentlige risici og fordele ved aktivet være overgået til køber, virksomheden må ikke længere have et ledelsesmæssigt engagement i aktivet, omsætningen

og omkostningerne skal kunne opgøres pålideligt, og det skal være sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden.

- For salg af tjenesteydelser - skal omsætningen kunne opgøres pålideligt, det skal være sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden, det skal være muligt at estimere transaktionens færdiggørelsesgrad og omkostninger fra transaktionen både de påløbne og de omkostninger, der skal til for at færdiggøre ydelsen, skal kunne måles pålideligt.
- For andres brug af selskabets aktiver - skal omsætningen igen kunne måles pålideligt og det skal være sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden. Ved licenser og royalties skal man være opmærksom på, om hvorvidt hele omsætningen skal indregnes ved kontraktens indgåelse til en kapitaliseret værdi.

Indregningskriterierne i IAS 11 er opdelt på to typer af kontrakter nemlig fastpriskontrakter og kostpluskontrakter.

- Omsætningen fra fastpriskontrakter skal indregnes, når - den samlede kontraktsum kan opgøres pålideligt, det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med kontrakten vil tilflyde virksomheden, færdiggørelsesomkostninger og færdiggørelsesgraden kan opgøres pålideligt, og når omkostninger fra kontrakten kan identificeres og måles pålideligt.
- Omsætningen fra kostpluskontrakter skal indregnes, når - det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med kontrakten vil tilflyde virksomheden, og når omkostninger fra kontrakten kan identificeres og måles pålideligt.

Færdiggørelsesgraden skal kunne opgøres pålideligt både for at kunne indregne entreprisekontrakter efter IAS 11 og serviceydelser efter IAS 18. Færdiggørelsesgraden bliver ofte refereret til som produktionsmetoden. Når produktionsmetoden anvendes, skal omsætning og omkostninger indregnes i den regnskabsperiode, hvor arbejdet er udført. Færdiggørelsesgraden kan opgøres på forskellige måder eksempelvis en opgørelse over de på skæringsdagens afholdte omkostninger i forhold til de samlede estimerede omkostninger, eller ved at undersøge det udførte arbejde. Det kan også opgøres som færdiggørelse af en andel af kontrakten eventuelt ud fra hvor stor en del, der er leveret af en samlet aftale.

Omsætning skal præsenteres som en særskilt post i indkomstopgørelsen i årsrapporten. Herudover skal det i årsrapporten oplyses, hvilke indregningskriterier der er benyttet på de forskellige typer af salgstransaktioner. Endvidere skal den regnskabsmæssige behandling af enkelte elementer beskrives. Endeligt skal omsætningen fra de forskellige væsentlige salgskategorier oplyses.

5 Analyse

I starten af dette kapitel vil jeg præsentere en case. Med udgangspunkt i denne case vil jeg bruge den ovenfor beskrevne regulering til at analysere, hvorledes omsætningen i casen skal indregnes og måles. Dette vil gøres ved først at vurdere, om der er elementer i casen, som skal opdeles og behandles individuelt, og om der er elementer, som skal indregnes samlet. Derefter vil det blive fastsat, efter hvilken standard de forskellige elementer skal indregnes. Det vil så fastsættes, hvorledes de enkelte elementer skal måles, og efterfølgende om indregningskriterierne er opfyldt, så omsætningen kan indregnes.

5.1 Case

SoftIT A/S er en IT-virksomhed, der aflægger årsrapport efter IFRS. Virksomheden leverer IT-serviceydelser og sælger hardware- og softwareprodukter. SoftIT A/S kan sammen med sine forretningspartnere, som SoftIT A/S videresælger hardware for, tilbyde totalløsninger.

SoftIT A/S kan udvikle forretningsmodeller og driftsstrategier, kundetilpasse løsninger, køre test, implementere og vedligeholde løsninger samt levere uddannelse og træning. De kan også overtage hele ansvaret det vil sige køre IT-driften for virksomheder, der vælger at outsource deres IT-drift.

Ofte indgår SoftIT A/S kontrakter med deres kunder, som typisk indeholder salg af hardware, kundetilpasset software, standardsoftware samt en serviceydelse. Derudover indgår al installation i prisen.

SoftIT A/S har et økonomisystem, som er opbygget således, at de kontinuerligt kan følge rentabiliteten fra deres projekter. Dette gælder både projekter med standardprodukter og projekter, hvor der specialfremstilles software.

SoftIT A/S har for nylig indgået kontrakt med en nyopstartet revisionsvirksomhed, der ønsker at købe software og hardware mv. Kontrakten er skildret nedenfor.

Virksomhed A ønsker et softwareprogram, hvori de kan styre og dokumentere deres arbejde i forbindelse med revision af kunderne. Virksomhed A har specialiseret sig i et nichemarked og beder derfor SoftIT A/S om at udvikle dette softwareprogram, der skal tilpasses dette specifikke nichemarked. SoftIT A/S forventer, at udviklingen af dette software vil tage 2 år, og de forventer at påbegynde arbejdet, når kontrakten er endeligt forhandlet. Da Virksomhed A er en nyopstartet virksomhed, indgås der aftale om, at SoftIT A/S leverer 10 computere ved kontraktens indgåelse. Virksomhed A ønsker at modtage computerne med de nødvendige styresystemer samt officepakken, som SoftIT A/S også sælger separat. Derudover ønsker Virksomhed A brugsretten til et revisionssy-

stem, som de kan benytte de første to år, indtil det specialfremstillede system er udarbejdet og installeret. Der er aftalt en årlig licens på 150.000 kr. for brugen af dette revisionssystem i de to år, som Virksomhed A ønsker brugsretten.

Da Virksomhed A ikke har ansat IT personale, ønsker de, at SoftIT A/S installerer alle programmer på computerne.

Ved indgåelse af kontrakten aftales det, at Virksomhed A har en tilbageleveringsret på revisionssystemet, hvis dette ikke er implementeret og funktionelt 2 år efter kontraktens indgåelse.

Et år efter implementeringen kører SoftIT A/S en opdatering af programmet, hvor også eventuelle mindre funktionsfejl rettes.

Virksomhed A vælger tillige at udlicitere deres IT-funktion til SoftIT A/S.

SoftIT A/S har en fast pris for installation, som de altid bruger.

Den samlede kontraktsum er mellem de involverede parter SoftIT A/S og Virksomhed A fastsat til at være på 10 millioner kr., som skal dække alle leverancer, som er aftalt mellem de to parter i denne kontrakt.

Kontrakt med Virksomhed A

Kontrakten indgås den 31/12 år 0

Virksomhed A tilbydes en serviceaftale af SoftIT A/S, der løber over 7 år, hvoraf det første år er gratis.

Virksomhed A skal betale ved levering efter følgende betalingsplan:

Virksomhed A skal betale et upfront fee for udarbejdelsen af software.	DKK 1.000.000
Computere.	DKK 500.000
På tidspunktet for implementering af revisionssystem.	DKK 5.000.000
Efter opdatering af revisionssystem.	DKK 1.400.000
Udlisitering af IT-funktionen.	DKK 300.000 pr. år
Licens af revisionssystem til brug i de første to år.	DKK 150.000 pr. år

Generelle betingelser ved indgåelse af kontrakten samt sælgers og købers misligholdelsesbeføjelse:

1. Udtrædelsesadgang:

Frem til kundens godkendelse af det specialfremstillede revisionssystem eller til 10 arbejdsdage efter endelig konstatering af, at der ikke kan opnås enighed om at præcisere eller supplere kravspecifikationen, har kunden ret til ved skriftlig meddelelse til leverandøren at udtræde af nærværende kontrakt.

Ved sådan udtræden bortfalder begge parter forpligtelser til videre opfyldelse af nærværende kontrakt.

Materiale samt viden, der er frembragt i afklaringsfasen frem til udtrædelsestidspunktet, kan kunden anvende til alternativ opfyldelse af kundens behov. Retten omfatter dog ikke prototyper eller forretningshemmeligheder, der er relateret til det specialfremstillede revisionssystem.

2. Betalingsbetingelser

Kunden er forpligtet til at betale i overensstemmelse med betalingsplanen, som er angivet ovenfor, under forudsætning af, at leverandøren på faktureringsstidspunktet har udført alt, hvad leverandøren

i henhold til tidsplanen skal have udført på dette tidspunkt.

Kunden er forpligtet til at betale for bestilte ydelser, der ikke fremgår af betalingsplanen.

3. Afprøvning af systemet

Afprøvning af systemet sker ved en overtagelsesprøve og en driftsprøve.

Kunden skal, umiddelbart efter at overtagelsesprøven og driftsprøven er bestået, udstede skriftlig godkendelse heraf til leverandøren. Hvis der ikke foretages godkendelse eller anden tilbagemelding omkring fejl uden ugrundet ophold, har køber ikke udtrædelsesadgang.

4. Leverandørens misligholdelse – Ophævelse af kontrakten

Kunden kan hæve kontrakten, såfremt der i garantiperioden konstateres væsentlige mangler, og såfremt manglerne ikke inden for rimelig tid er afhjulpet. Kunden kan kun ophæve kontrakten for den del, der vedrører det specialfremstillede revisionssystem.

Ved ophævelse af kontrakten skal leverandøren straks tilbagebetale de af kunden indbetalte beløb uden fradrag for værdinedgang eller almindelig brug. Kunden skal tilbagelevere de dele af systemet, der omfattes af ophævelsen, i den stand, hvori det findes hos kunden.

5. Kundens misligholdelse

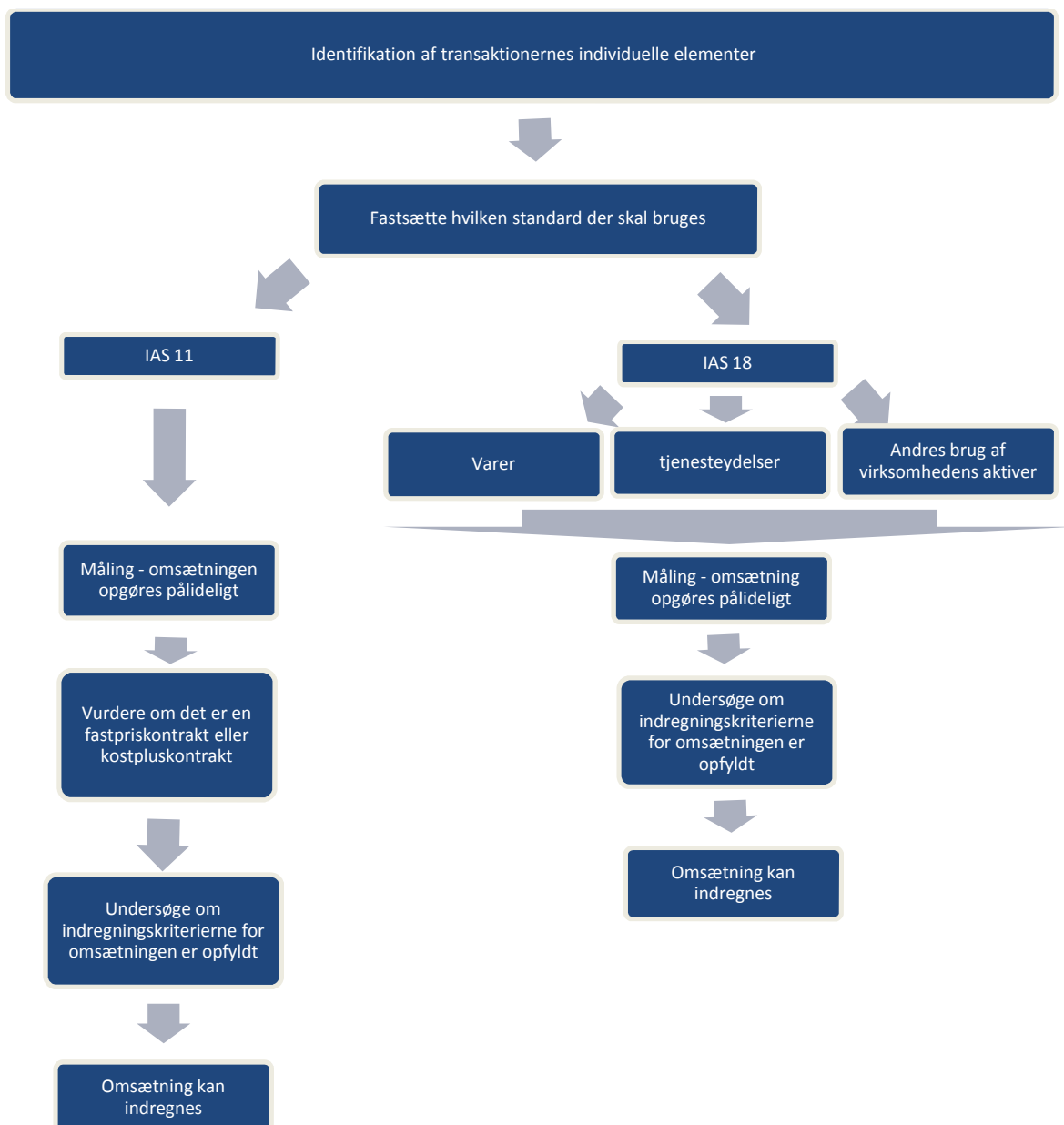
Såfremt kunden misligholder sine betalingsforpligtelser i henhold til nærværende kontrakt, er leverandøren berettiget til rente i overensstemmelse med rentelovens regler.

Leverandøren er endvidere berettiget til at ophæve nærværende kontrakt, såfremt leverandøren overfor kunden skriftligt har afgivet påkrav om, dels at kunden på nærmere specificeret måde har misligholdt sine betalingsforpligtelser, dels at manglende betaling inden 40 arbejdsdage vil medføre, at kontrakten ophæves, såfremt kunden ikke har opfyldt sine betalingsforpligtelser inden fristens udløb.

5.2 *Beslutningsforløb*

Når en virksomhed indgår en kontrakt, skal virksomheden foretage en del overvejelser med henblik på at klarlægge, hvordan og hvornår indtægten kan indregnes, inden omsætningen fra kontrakten

kan indregnes. Nedenstående figur er lavet til illustration af de undersøgelser og beslutninger, der skal tages undervejs, for at finde ud af hvordan og hvornår omsætningen fra ovenstående case kan indregnes. Som det kan ses af figuren, er det første step for virksomheden ved alle kontrakter, at den skal identificere transaktionernes individuelle elementer, da det danner grundlaget for, hvordan og hvornår omsætningen skal indregnes, og dermed også er en stor medvirkende faktor til, at omsætningen bliver indregnet korrekt. Ifølge ASC 605-25 skal denne vurdering foretages ved kontraktens indgåelse.

Kilde: Egen tilvirkning.

5.3 *Sammensatte kontrakter*

Som udgangspunkt er casen bygget op som én kontrakt, hvorfor regulativerne omkring sammensatte kontrakter ikke er relevante. Hvis casen derimod var indgået uden aftale om installation af standardsoftwaren, men der to uger senere indgås en aftale mellem SoftIT A/S og Virksomhed A, om at SoftIT A/S skal installere de to standardsoftware - styresystemet og officepakken - på computerne inden levering af disse, ville der være tale om to kontrakter.

Ved en vurdering af, om disse to kontrakter skal behandles som en samlet kontrakt, skal det undersøges, om der er en indbyrdes afhængighed mellem de to kontrakter på enten leveringerne, prisen eller andre forhold. I dette tilfælde er de enkelte transaktioner, leveringen af computerne og installationen af standardsoftwaren afhængig af hinanden, da computerne skal leveres med programmerne installeret. Derfor skal de to kontrakter/transaktioner behandles som en sammensat kontrakt. Dette ville også være tilfældet, hvis der havde været andre afhængighedsforhold såsom pris.

Herefter skal det så vurderes, om den sammensatte kontrakt skal opdeles i flere elementer, inden omsætningen fra kontrakten kan indregnes.

5.4 *Opdeling af elementer*

Som det tidligere er nævnt, skal alle leveringer i en kontrakt vurderes, for at fastsætte om leveringen repræsenterer et separat element. I ovenstående kontrakt leverer SoftIT A/S:

- Computere
- Standardsoftware – styresystem og officepakke
- Specialfremstillet software
- Varetagelse af IT-funktion
- Installation af diverse software
- Opdatering af software
- Revisionssystem

Der er en samlet kontraktsum på 10.000.000 kr., som betales i portioner i forbindelse med leveringer løbende over kontraktperioden.

For at vurdere om en kontrakt kan opdeles i separate identificerbare elementer, og omsætningen dermed skal indregnes separat for hvert element, skal reguleringen i IAS 18 om identifikation af transaktioner benyttes. Da IAS 18 ikke kommer med en vejledning i, hvordan denne opdeling kan foretages, benyttes reguleringen i ASC 605-25, som opstiller kriteriet om, at det leverede skal have en selvstændig værdi for kunden, altså at det kan sælges separat.⁸⁴ Der er ikke i kontrakten nogen generel ret til at returnere det leverede, hvorfor dette kriterium ikke vil medtages i diskussionen, om hvorvidt en levering skal ses som et enkeltstående element. Jf. figuren på side 41 er det stadig muligt at anse en levering som en enkeltstående transaktion, hvis dette kriterium ikke er relevant.

5.4.1 Computere

Der er mange leverandører på markedet, som sælger computere, og det må derfor vurderes, at kravet i ASC 605-25 om at varen skal have en selvstændig værdi for kunden er opfyldt.

Da computere er en vare, falder de ind under ansvarsområdet for IAS 18, som foreskriver, at det kan være nødvendigt at anvende indregningskriterierne på separate identificerbare komponenter i en transaktion, for at indregne indholdet korrekt. Det må i dette tilfælde vurderes, at computerne er separate identificerbare komponenter, og de skal dermed behandles som en enkeltstående transaktion.

5.4.2 Standardsoftware – styresystem og officepakke

Der er ligesom med computerne mange leverandører på markedet, som sælger styresystemer og officepakker til brug på computere, og det må derfor også her vurderes, at kravet, i ASC 605-25 om at varen skal have en selvstændig værdi for kunden, er opfyldt.

Da Virksomhed A ønsker at modtage de ti computere med styresystem og officepakke installeret, vil computerne inklusiv styresystem og officepakke leveres samtidigt, og derfor være indbyrdes afhængige. Softwaren kan dermed kun set sammen med computerne give Virksomhed A en selvstændig værdi, hvorfor computerne og standardsoftwaren skal behandles som en samlet transaktion

5.4.3 Specialfremstillet software

Da der er tale om et software, som skal specialfremstilles, må det antages, at der ikke er et selvstændigt marked for produktet. Et selvstændigt marked er dog ikke et kriterium, blot at varen kan sælges selvstændigt af en anden leverandør. Der findes andre spillere på markedet for at udvikle specialfremstillede software end SoftIT A/S, og kunden Virksomhed A kunne derfor have søgt de-

⁸⁴ Når det efterfølgende argumenteres for andre leverandører, er det med udgangspunkt i søgning på IBM og HP's hjemmesider.

res software fremstillet hos en anden software udbyder, som antageligt ville have været i stand til at udvikle et softwaresystem, som kan opfylde Virksomhed A's behov, og det vurderes derfor, at det specialfremstillede software godt kan ses som et enkeltstående element efter ASC 605-25.

Der er i casekontrakten en returret på det specialfremstillede software for Virksomhed A, men denne returret træder kun i kraft, hvis SoftIT A/S ikke har implementeret og gjort det specialfremstillede software funktionelt to år efter kontraktens indgåelse. Da det andet kriterium i ASC 605-25 om opdeling af elementer bygger på en generel returret, skal det vurderes, hvorvidt den returret der i casekontrakten mellem Virksomhed A og SoftIT A/S kan betegnes som en generel returret. Returten, som er i kontrakten, er opstillet med en betingelse, hvorfor der ikke er tale om en generel returret, og dette kriterium er derfor ikke relevant.

Det specialfremstillede software, som er vurderet til have en selvstændig værdi for Virksomhed A, skal altså behandles særskilt.

5.4.4 Varetagelse af IT-funktionen

Varetagelsen af IT-funktionen er en serviceydelse, som Virksomhed A selv ville kunne løse ved at ansætte folk til det. Det er også muligt at placere denne opgave hos en ekstern serviceudbyder. Dette kunne være SoftIT A/S eller andre leverandører af samme ydelse. Da det er muligt at få denne ydelse leveret enkeltstående af en anden leverandør, har varetagelsen af IT-funktionen jævnfør ASC 605-25 en selvstændig værdi for Virksomhed A og skal derfor behandles som en selvstændig transaktion.

5.4.5 Installation af diverse software

Det vurderes, at installationshonorar som udgangspunkt, hvis det sælges sammen med et produkt, skal behandles som en særskilt ydelse i det omfang, den kan udskilles fra selve leverancen. Hvis installationen er enkel, gælder det dog, at indregningen af omsætningen skal effektueres, når køber har accepteret leveringen.⁸⁵ I dette tilfælde, hvor der er tale om installation af software på computere, må det vurderes, at både standardsoftwaren og den specialfremstillede er forholdsvis enkel at installere. Installationen skal derfor ikke behandles som en selvstændig transaktion men skal måles og indregnes sammen med det produkt, som skal installeres, hvilket i dette tilfælde er både Standardsoftwaren og den specialfremstillede software.

⁸⁵ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapporten efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 397 og 401.

5.4.6 Opdatering af software

Da der her er tale om et specialfremstillet software, må det antages, at det kun er SoftIT A/S, der har den fornødne viden til at opdatere systemet. Leveringen af opdateringen kan derfor ikke leveres af en anden leverandør og kan derfor ikke ses som givende en selvstændig værdi for kunden, hvorfor opdateringen af softwaren efter opdelingskriteriet i ASC 605-25 skal indregnes som en del af det specialfremstillede software, og disse skal sammen med installationen ses som en samlet transaktion.

5.4.7 Midlertidigt revisionssystem

Revisionssystemet bliver leveret som en midlertidig løsning for Virksomhed A, indtil det specialfremstillede software er udviklet. Revisionssystemet kan betegnes som et standardssystem, da der ikke skal nogen udvikling eller tilpasning til for at Virksomhed A kan bruge det, og det vil derfor være muligt for virksomheden at få et lignende produkt fra andre leverandører. Revisionssystemet har dermed en selvstændig værdi, og det kan efter kriteriet i ACS 605-25 behandles som et enkeltstående element.

5.4.8 Opsamling

Efter at have gennemgået alle leveringerne enkeltvist, kan det fastslås, at kontrakten skal opdeles i fire elementer, som skal indregnes og måles hver for sig:

- Computere med standardsoftware samt installation
- Specialfremstillet software samt installation og opdatering
- Varetagelse af IT-funktion
- Midlertidigt revisionssystem

Indregningen og målingen for disse fire elementer vil blive behandlet separat i de efterfølgende afsnit.

5.5 *Behandles efter IAS 11 eller IAS 18*

Før det er muligt at undersøge, hvorledes de fire elementer skal indregnes og måles, skal det først fastsættes efter hvilken standard, de skal behandles. Det skal altså fastslås, om det er IAS 11 eller IAS 18, der er gældende for det enkelte element. Dette gøres ved at be- eller afkræfte at elementet kan behandles efter IAS 11, da de elementer, som ikke kan behandles under IAS 11, skal behandles efter IAS 18. De elementer, som behandles efter IAS 18, skal yderligere kategoriseres i forhold til,

om hvorvidt der er tale om - salg af varer, salg af tjenesteydelser eller andres brug af selskabets aktiver.

I definitionen på entreprisekontrakter i henhold til IAS 11 fremgår det, at kontrakten skal være forhandlet specifikt for et unikt produkt, som skal udvikles inden kunden modtager det, og hvor kontrakten skal være indgået inden arbejdet påbegyndes. Denne definition er umiddelbart kun gældende for det specialfremstillede software, da de øvrige tre elementer i form af - computere, varetagelse af IT-funktion og det midlertidige revisionssystem - må antages i bredt omfang at være standardprodukter, der derfor ikke kan behandles som entreprisekontrakter.

Det kan dog diskuteres, hvorvidt det specialfremstillede software kan behandles som en entreprisekontrakt, da det i praksis kan være svært at afgøre, om en softwareleverance kan anses som specialfremstillet. Der er en række store softwarehuse, som opererer med nogle standardmoduler, og disse bliver så i større eller mindre grad tilpasset kundens ønsker. Det kan derfor være svært at sætte en grænse for, hvad der skal anses som standardsoftware, og hvad der kan anses som specialfremstillet software.

Det software, der skal udvikles, er forhandlet specifikt i denne kontrakt, og da SoftIT A/S forventer at skulle bruge to år på at udvikle produktet, vurderes det, at udviklingen af softwaren er så omfangsrigt, at der ikke blot er tale om en tilpasning af et standardsystem men udvikling af et helt nyt system. Det er derfor muligt at klassificere softwaren, der skal udvikles, som specialfremstillet og kan dermed opfylde definitionen på entreprisekontrakt.

De tre elementer - computerne, varetagelsen af IT-funktionen og revisionssystemet - kan ikke vurderes som værende unikke, da de alle jævnt før tidligere afsnit er at finde på et eksisterende marked, og de skal derfor behandles efter IAS 18. Elementerne skal dermed yderligere inddeles i, om de skal behandles som - salg af varer, salg af tjenesteydelser eller andres brug af selskabets aktiver. Computerne skal indregnes som salg af varer, da dette blandt andet omfatter varer, der er købt til videre salg, hvilket er tilfældet i ovenstående case, hvor det fremgår, at SoftIT A/S videresælger hardware for deres Business partnere med henblik på at kunne tilbyde totalløsninger. Det andet element, der omhandler varetagelse af IT-funktionen, falder ind under regulering om salg af tjenesteydelser og skal indregnes efter disse regler. Tjenesteydelser er kendetegnet ved, at der generes omsætning gennem kontraktuelt arbejde, som udføres over en periode. Det fremgår af casen, at SoftIT A/S har indgået en serviceaftale med Virksomhed A, som strækker sig over syv år, hvorfor dette element må kategoriseres som en tjenesteydelse. Det sidste element, som er revisionssystemet, som Virk-

somhed A ikke køber men blot får brugsretten til i de to år, der forløber, inden det specialfremstillede software er udviklet, skal indregnes som andres brug af virksomhedens aktiver.

For overblikkets skyld har jeg opstillet en figur, som viser, hvilken standard de fire elementer skal reguleres efter.

Computere med standardsoftware samt installation	• IAS 18 - salg af varer
Specialfremstillet software samt installation og opdatering	• IAS 11
Varetagelse af IT-funktionen	• IAS 18 - Salg af tjenesteydelser
Midlertidigt revisionssystem	• IAS 18 - Andres brug af selskabets aktiver - licensindtægter

Kilde: Egen tilvirkning.

Ved kontrakter, som opfylder definitionen på en entreprisekontrakt, og dermed skal behandles efter IAS 11, skal det yderligere vurderes, om denne nu separat identificerbare kontrakt skal opdeles efter kriterierne i IAS 11 afsnit 8 og 9. Kriterierne for opdeling i IAS 11 er, at der for det første skal være afgivet særskilt tilbud på hvert element, og for det andet skal elementerne have gennemgået en separat forhandling. Dette betyder, at der for det første kriterium skulle have været afgivet særskilt tilbud på selve det specialfremstillede software og særskilt tilbud på opgraderingen efter et år. Af casekontrakten fremgår det ikke, at der er afgivet særskilt tilbud på de to elementer af softwaren men derimod, at den samlede kontrakt også indeholdende computerne med standardsoftware, varetagelse af IT-funktion og midlertidigt revisionssystem er fastsat med et vederlag på 10 millioner kr. Det vurderes derfor, at der ikke kan ske yderligere opdeling af det specialfremstillede software samt installation og opdatering, som behandles efter IAS 11.

5.6 Måling

I indeværende afsnit vil målingen af omsætningen diskuteres ud fra den ovenfor fastsatte regulering på hvert af de fire elementer.

Da der er identificeret flere elementer i kontrakten, skal den samlede omsætning på 10 millioner kr. fordeles mellem de enkelte elementer. IAS 11 og IAS 18 indeholder ikke nogen regler om hvordan omsætningen skal fordeles, så der skal igen søges vejledning i ASC 605-25, hvoraf det fremgår, at virksomheden ved kontraktens indgåelse skal fastsætte dagsværdien for alle de elementer i kontrakten, som opfylder betingelsen for separation.

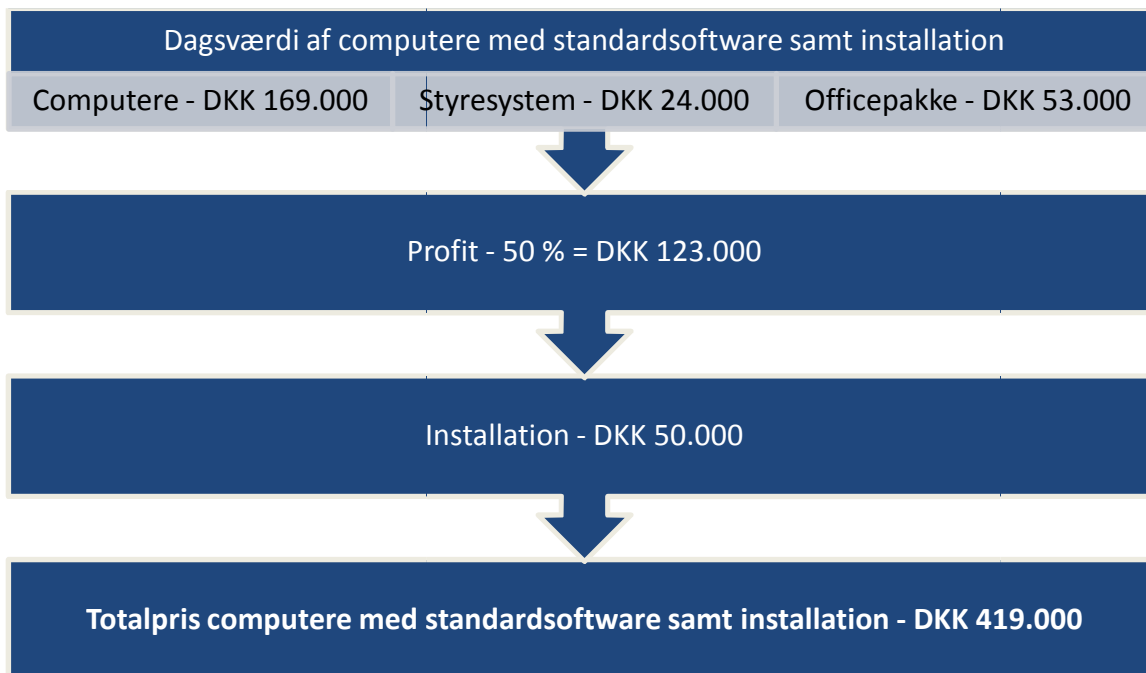
ASC 605-25 giver tre muligheder for fastsættelse af dagsværdien - virksomhedens objektive beviser, den af tredjemand bestemte dagsværdi og virksomhedens estimerede dagsværdi. Nedenfor vil fastsættelsen af dagsværdien for de fire elementer blive diskuteret og fastsat individuelt.

5.6.1 Computere med standardsoftware samt installation

Da computere samt standardsoftwaren er produkter, som der er et separat marked for, og derfor også kan sælges enkeltstående, og da SoftIT A/S udover totalløsninger også sælger disse produkter separat, skal virksomhedens egne objektive beviser for dagsværdien jævnfør ASC 605-25 bruges som definitionsmetode efter den relative dagsværdis metode. Det vil sige, at SoftIT A/S kan fastsætte dagsværdien til prisen for det leverede, hvis det var solgt separat.

IAS 18 foreskriver, at omsætning skal måles til dagsværdien for det modtagne vederlag. I denne case, hvor den samlede omsætning er på 10 millioner kr., kan ovenstående metode benyttes, da den også tager udgangspunkt i dagsværdien.

SoftIT A/S kan altså måle sin omsætning til markedsprisen, som ved antagelse om, at de tager en profit på 50%, følger nedenstående model. Installationen, som SoftIT A/S for alle enkle installationer har fastsat til 5.000 pr. computer, hvorpå der skal installeres et program, bliver til 50.000 kr., hvilket sammen med markedsprisen på henholdsvis computerne, styresystemet og officepakken giver en samlet omsætning, som kan måles til 419.000 kr.

Kilde: Egen tilvirkning, priser fundet ved at søge efter priser på produkterne på internettet.

5.6.2 Specialfremstillet software samt installation og opdatering

Det specialfremstillede software skal jf. tidligere afsnit behandles efter IAS 11, som ligesom IAS 18 foreskriver, at omsætning skal måles til dagsværdien af det vederlag, som modtages. Da der ikke modtages særskilt vederlag for nogen af elementerne, skal ASC 605-25 benyttes til at vurdere, hvad den specialfremstillede software skal måles til.

Som beskrevet i afsnit 4.4.3 er der 3 niveauer i den relative dagsværdis metode, og for at kunne måle omsætningen korrekt skal det diskuteres, hvilket af disse niveauer der skal benyttes til at fastsætte dagsværdien.

Virksomhedens objektive beviser for dagsværdien, som er begrænset til to metoder - enten prisen for det leverede, når det sælges separat, eller fastsættelse af prisen til det som produktet forventes at kunne sælges til, når det kommer på markedet. I dette tilfælde vil ingen af de to metoder være fyldestgørende for at måle omsætningen korrekt, da produktet i sin form af at blive specialfremstillet til netop at opfylde Virksomhed A's behov hverken er på markedet eller bliver lanceret på markedet på et senere tidspunkt. Det første niveau kan dermed ikke benyttes.

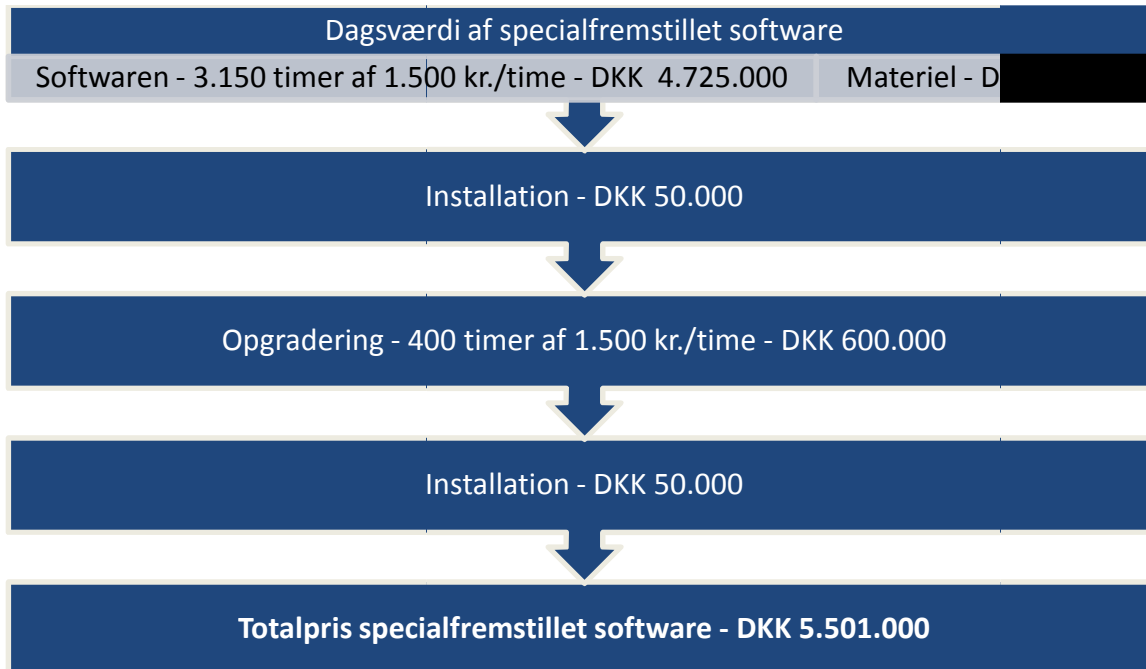
Tredjemands dagsværdi, som er den pris, som andre leverandører ville sælge et lignende produkt til, kan SoftIT A/S heller ikke bruge som grundlag til at fastsætte dagsværdien på det specialfremstillede software, da tredjemand ikke har et lignende produkt på markedet, da det i så fald ikke ville være nødvendigt at fremstille et nyt software.

Dermed skal det sidste niveau i metoden - estimering af dagsværdien - benyttes. Produktets dagsværdi skal altså estimeres til den værdi, som virksomheden ville forhandle produktet til, hvis det var et produkt, som skulle sælges regelmæssigt. Derudover skal markedsvilkår og virksomhedsspecifikke faktorer undersøges og medtages som begrundelse for estimatet af dagsværdien.

Omkostningerne til udviklingen af softwaret består primært af arbejdstimer, så der skal der fastsættes en værdi af en arbejdstime inklusiv en profit, med henblik på at estimere omsætningen. Det må antages at softwareprogrammørers arbejde kan sidestilles med konsulentarbejde, og det er derfor i overensstemmelse med markedsvilkår at fastsætte en timepris til 1.500 kr.

Derefter skal SoftIT A/S estimere, hvor mange timer udviklingen af softwaren forventes at tage. Det vurderes, at det vil tage 3.150 timer at udvikle selve softwaren. Derefter vil det tage yderligere 400 timer at udarbejde den opgradering af softwaren, der skal foretages efter et års brug. Afslutningsvis skal der bruges 76.000 kr. på diverse komponenter og tilbehør. Derudover er der to gange installationshonorar - først på selve softwaren og derefter på opgraderingen. Dagsværdien af omsætningen fra det specialfremstillede software kan herefter estimeres til at udgøre 5.501.000 kr.

Ovenstående beregning af hvad omsætningen skal måles til er vist i figuren nedenfor.

Kilde: Egen tilvirkning, Timesatser og antal bygger på antagelser.

5.6.3 Varetagelse af IT-funktion

IAS 18 og ASC 605-25 skal benyttes til at fastsætte, hvorledes omsætningen skal måles for varetagelsen af IT-funktionen. Omsætningen skal altså måles til dagsværdien af det forventelige vederlag af det aftalte, som i denne case ikke er specificeret, og skal dermed opgøres efter den relative dagsværdis metode. Det er her muligt at tage udgangspunkt i virksomhedens objektive beviser for dagsværdien, da det må antages, at SoftIT A/S leverer denne type ydelser separat til andre kunder.

Det er dermed muligt for SoftIT A/S at fastsætte dagsværdien til den pris som de leverer denne ydelse til på markedet. Denne pris er 4.500 kr. pr medarbejder pr. måned⁸⁶, hvilket løber op til en årlig ydelse på 540.000 kr. i de 7 år kontrakten løber.

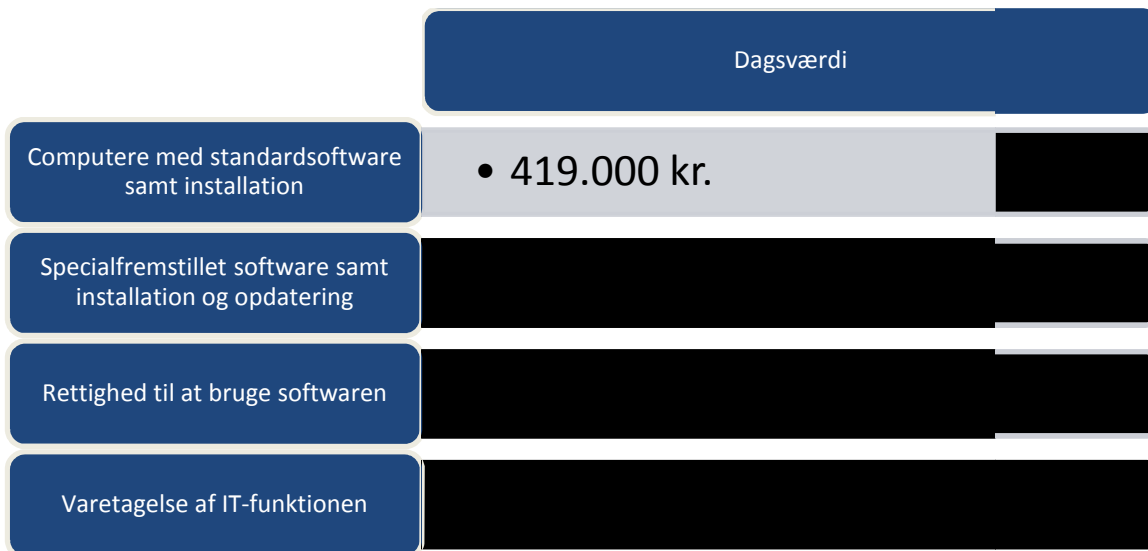
5.6.4 Midlertidigt revisionssystem

For at fastsætte hvad omsætningen skal måles til, skal reguleringen i IAS 18 benyttes, dog med hjælp fra ASC 605-25. Hvilket betyder at omsætningen endnu engang skal måles til dagsværdien af det modtagne vederlag, som er aftalt mellem virksomhederne. Der er aftalt en fast pris på 150.000 kr. pr. år i de to år, hvor Virksomhed A har en brugsret til revisionssystemet. Det er derfor ikke nødvendigt at bruge den relative dagsværdis metode til måling af dette separate identificerbare element.

5.6.5 Opsamling:

De fire elementer kan efter ovenstående fastsættelse af den værdi omsætningen skal måles til opsamles til følgende:

⁸⁶ Pris fastsat efter søgning på nettet efter lignende ydelser.

Kilde: Egen tilvirkning.

I dette tilfælde stemmer den målte omsætning overens med det i kontrakten aftalte vederlag. Såfremt dette ikke havde været tilfældet, ville det være muligt at benytte en fordeling svarende til den relative dagsværdi af de enkelte elementer. Et simpelt eksempel på dette, som ligger udenfor casekontrakten, er, at der leveres to ydelser - en vare og en tjenesteydelse - som normalt koster henholdsvis 200 og 50, hvorfor den totale pris er 250, men bliver solgt til en samlet rabatpris på 200. Dette fordeles så relativt med $200/250$ af rabatprisen på de 200 til varen, svarende til 160, mens de sidste $50/250$ af rabatprisen på de 200 fordeles til tjenesteydelsen, altså 40.⁸⁷

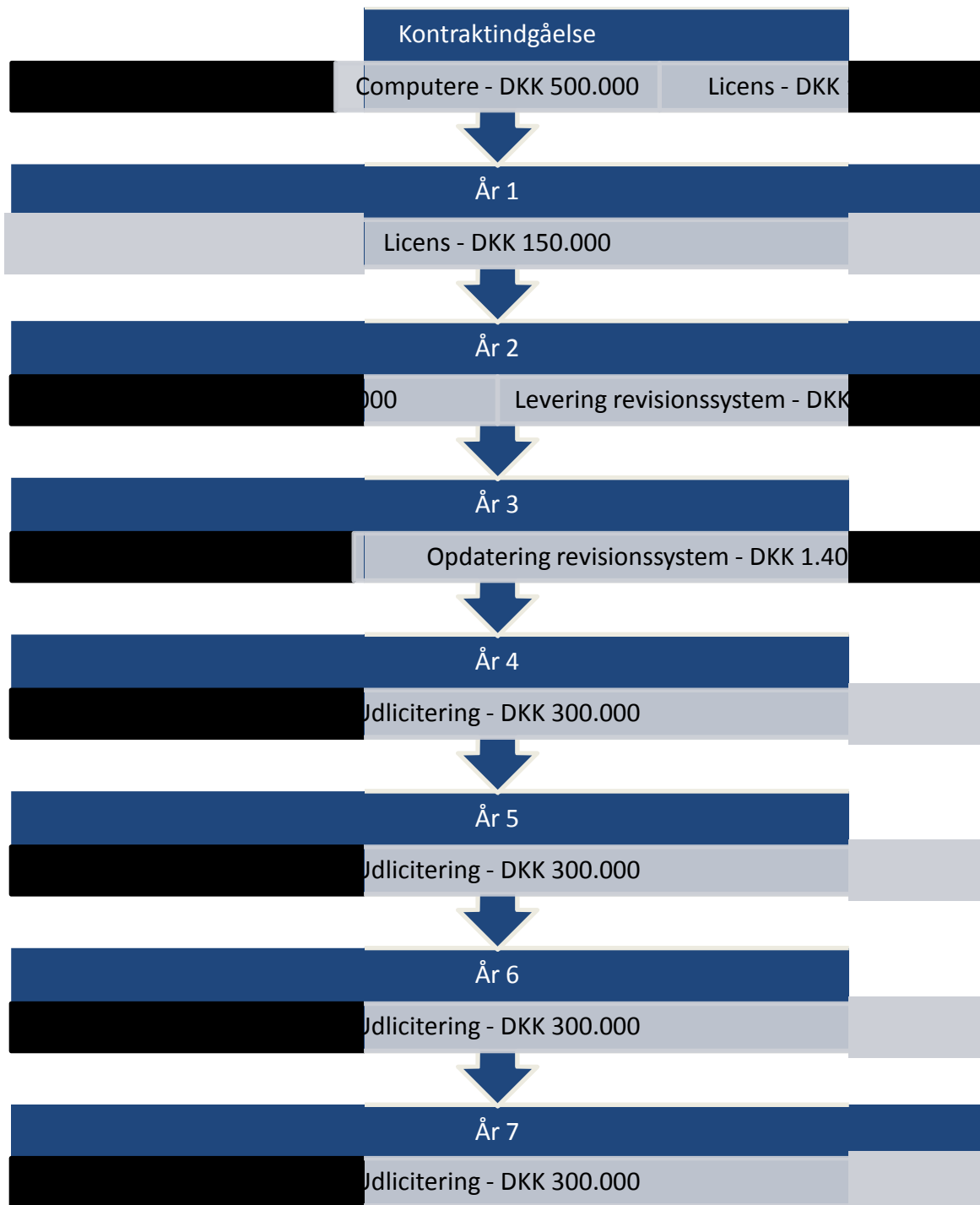
5.7 Indregning

Efter at have fastsat hvorledes omsætningen for de fire elementer skal måles, og hvad den respektive dagsværdi for de fire elementer er, skal det diskuteres, hvornår omsætningen skal indregnes.

Betalingsplanen for Virksomhed A jf. kontrakten er her specificeret ud på de betalinger som SoftIT A/S modtager hvert år. Dette for at give læser et bedre overblik over betalingstilgangene. Oversigten vil også bruges til at danne et overblik over kontraktens indvirkning på SoftIT A/S bevægelser i regnskabet⁸⁸.

⁸⁷ Jan Fedders og Henrik Steffensen: Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, s. 410.

⁸⁸ Overskuddet tager ikke hensyn til anden forretning i SoftIT, men kun denne ene kontrakts betydning.

Kilde: Egen tilvirkning.

Både IAS 11 og IAS 18 har som indregningskriterium, at det skal være sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med transaktionen vil tilflyde virksomheden. Da det må antages, at SoftIT A/S har lavet en kreditkontrol på Virksomhed A inden indgåelse af en sådan kontrakt, og at Virksomhed A ikke ville indgå aftale om udarbejdelse af software, samt køb af computere, udlicitering af IT-funktion i syv år, hvis de ikke forventede at deres nystartede virksomhed ville få succes, vur-

deres det, at Virksomhed A som debitor er betalingsdygtig ved kontraktens indgåelse, og dermed er dette indregningskriterium opfyldt for alle fire elementer.

5.7.1 Computere med standardsoftware samt installation

Omsætningen fra salget af computere skal som nævnt ovenfor indregnes efter IAS 18 – salg af varer. Der er fem kriterier, som skal være opfyldt, før varen kan indregnes - alle væsentlige risici og fordele ved aktivet skal være overgået til køber, virksomheden må ikke længere have et ledelsesmæssigt engagement, omsætningen og omkostningerne skal kunne opgøres pålideligt og det skal være sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden.

De to kriterier, - at alle væsentlige risici og fordele ved varen er overgået til køber, og at virksomheden ikke har ledelsesmæssig engagement eller effektiv kontrol over varen, som er et udtryk for indtjeningsprocessen, anses for at være opfyldt ved levering af computere. Dette er gældende, fordi der ikke i kontrakten står en andre leveringsbetingelser, samt at ingen af grænsetilfældene for hvornår virksomheden stadig har væsentlige risici på varen er gældende. Det vil sige, at produkterne lever op til en tilfredsstillende kvalitet, ikke er afhængig af videresalg, computere ikke leveres under forudsætning af en efterfølgende installation, da dette er sket inden levering, samt at virksomhed A ikke har en ret til at returnere computere.

Kriteriet, om at omsætningen skal kunne opgøres pålideligt, er afhængig af, om omsætningen kan måles til dagsværdi. Jf. afsnit 5.6.1 kan omsætningen måles til 419.000 kr. hvilket betyder, at kriteriet må ses som opfyldt.

Omkostningerne skal også opgøres pålideligt. Dette antages at være opfyldt, og vil ikke i denne afhandling behandles yderligere.

Alle kriterierne er hermed opfyldt på tidspunktet, hvor SoftIT A/S leverer computere til Virksomhed A. I casen er der indgået aftale om, at SoftIT A/S skal levere de ti computere ved kontraktens indgåelse, hvilket betyder, at SoftIT A/S kan indregne 419.000kr ved kontraktindgåelsen, såfremt computere leveres rettidigt. I modsat fald må omsætningen først indregnes, når computere leveres.

5.7.2 Specialfremstillet software samt installation og opdatering

Da det i tidligere afsnit er fastsat, at det specialfremstillede software er en entreprisekontrakt, skal den indregnes efter produktionsmetoden. Før det kan undersøges, hvornår indregningskriterierne er opfyldt for omsætningen, skal det fastlægges, hvorvidt der er tale om en fastpriskontrakt eller en kostpluskontrakt. Ved vurdering af om det er en fastpriskontrakt eller en kostpluskontrakt, skal der

ses på prisstrukturen i casekontrakten. Da kontrakten mellem SoftIT A/S og Virksomhed A er aftalt med en fast kontraktsum på 10 millioner kr., og en fastpriskontrakt er defineret ved, at de involverede parter bliver enige om en fast pris, må denne kontrakt vurderes som værende en fastpriskontrakt. Dette til trods for at der ikke er aftalt en fast pris for det specialfremstillede software i kontrakten, men da den specialfremstillede software under ingen omstændigheder kan indgå som en kostpluskontrakt, da der ikke er tale om at, Virksomhed A skal betale et vederlag, som er afhængig af de medgåede omkostninger, må det være en fastpriskontrakt.

Omsætningen kan ved en fastpriskontrakt indregnes, når udfaldet af entreprisekontrakten kan estimeres pålideligt. Entreprisekontrakten anses for at kunne estimeres pålideligt, når de fire indregningskriterier - den samlede kontraktsum kan opgøres pålideligt, det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med kontrakten vil tilflyde virksomheden, at færdiggørelsesomkostninger og færdiggørelsesgraden kan opgøres pålideligt, og at omkostninger fra kontrakten kan identificeres og måles pålideligt, som er opstillet i IAS 11 for fastpriskontrakter, er opfyldt. Af de fire indregningskriterier er det ene kriterium - omhandlende sandsynligheden for at de økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden - tidligere konstateret opfyldt.

Kriteriet om at den samlede kontraktsum skal kunne opgøres pålideligt, må antages at være opfyldt allerede ved kontraktindgåelse, da der er tale om en fastpriskontrakt, hvor prisen på entreprisen er fastsat ved kontraktindgåelse. Derudover er omsætningen tidligere blevet målt efter den relative dagsværdi metode, og kan opgøres til 5.501.000 kr., som må være kontraktsummen for det specialfremstillede software, mens den totale kontraktsum er opgjort til 10 millioner kr.

De sidste to kriterier - vedrørende færdiggørelsesgraden og hvorvidt omkostninger, der kan henføres til kontrakten, kan identificeres og måles pålideligt - er lidt mere omfattende at opfylde. For at SoftIT A/S kan opfylde de to kriterier skal de gøre brug af nogle pålidelige og tilstrækkelige registreringssystemer. Det fremgår af casekontrakten, at SoftIT A/S har et økonomisystem, som er opbygget således, at de kontinuerligt kan følge rentabiliteten fra deres projekter - både projekter med standardprodukter og projekter, hvor der specialfremstilles software. Det kan derfor vurderes, at kriterierne om at opgøre færdiggørelsesgraden og måle omkostningerne pålideligt er opfyldt.

Alle indregningskriterierne er dermed opfyldt, og tidspunktet på hvornår omsætningen skal indregnes, skal vurderes ud fra færdiggørelsesgraden. Det er vigtigt at fastslå, at en a conto betaling ikke kan bruges til at reflektere det udførte arbejde, hvorfor den betaling, som Virksomhed A foretager på 1 million kr. ved kontraktindgåelsen, ikke kan indregnes som omsætning på betalingstidspunktet.

Der er flere metoder til at fastsætte færdiggørelsesgraden, men SoftIT A/S skal vælge den metode, der mest pålideligt måler det udførte arbejde. Da der her er tale om produktionen af et immaterielt aktiv, hvor man ikke kan se en fysisk udvikling af aktivet, kan det være svært at lave en undersøgelse af, hvor langt produktet er udviklet, men da SoftIT A/S har estimeret at det vil tage 3.150 arbejdstimer at udvikle det specialfremstillede software, kan de benytte den metode, hvor der opgøres, hvor mange omkostninger der er afholdt som en procentdel af de samlede budgetterede omkostninger. Dette kan gøres ved at opgøre hvor mange timer, der er brugt til dags dato, og derefter indregne omsætningen samt omkostninger ud fra dette kriterium. Da omsætningerne og de dertilhørende omkostninger skal indregnes i den regnskabsperiode, hvor arbejdet er udført, bør SoftIT A/S lave denne opgørelse på månedsbasis, men som minimum ved årsafslutning.

Under antagelse af at arbejdstiden på at udvikle det specialfremstillede software fordeles ligeligt over de 2 år, som udviklingen tager, skal der indregnes 2.400.500 kr. i år 1 svarende til halvdelen af de totale timer og materiel. I år 2 skal installationsprisen yderligere medregnes, hvilket giver en total omsætning til indregning på 2.450.500 kr. Slutteligt skal opdateringen, som både udvikles og installeres i år 3, indregnes i dette år - svarende til 650.000 kr.

Da kontrakten som standard har en udtrædelsesadgang, såfremt der i garantiperioden opstår mangler, og disse mangler ikke inden for en rimelig tid er afhjulpet, kan der være en konflikt mellem indregning af omsætning og eventuelle tab ved kundens udtrædelse. Ved vurdering af om dette skal ses som et problem, må man kigge på historikken i virksomheden og virksomhedens erfaring. Da det er en af SoftIT A/S hovedaktiviteter at udvikle software, må det vurderes, at det ikke er en risiko udover normal forretningsrisici, og det må derfor vurderes, at SoftIT A/S kan opfylde kontrakten og levere det specialfremstillede software inden for de i kontrakten aftalte to år.

5.7.3 Varetagelse af IT-funktion

Indregningen af varetagelse af IT-funktionen skal fastsættes efter IAS 18 - salg af tjenesteydelser. Tjenesteydelser skal ligesom entreprisekontrakter indregnes efter produktionsmetoden, men før omsætningen kan indregnes, skal de opstillede indregningskriterier opfyldes.

Endnu engang er det essentielt, at omsætningen kan opgøres pålideligt, hvilket, på baggrund af tidligere måling af omsætning for varetagelse af IT-funktionen, hvor det blev fastsat til en årlig omsætning på 540.000 kr. i de 7 år kontrakten er indgået for, må ses som opfyldt. Med hensyn til kriteriet om at omkostninger, som er påløbet i forbindelse med transaktionen og omkostninger til at færdiggøre transaktionen, kan måles pålideligt, skal der bruges nogle tilstrækkelige og pålidelige registreringssystemer. Da SoftIT A/S har et økonomisystem, som er opbygget således, at de kontinuer-

ligt kan følge rentabiliteten fra deres projekter, kan det vurderes, at kriterierne - om at opgøre færdiggørelsesgraden og måle omkostningerne pålideligt - er opfyldt.

Derudover skal det ligesom for entreprisekontrakten være muligt at estimere færdiggørelsesgraden, men da der er tale om tjenesteydelser, hvor der er et ukendt antal handlinger, er det ikke muligt at opgøre en færdiggørelsesgrad. Derfor skal omsætningen fra varetagelsen af IT-funktionen - efter IAS 18 for salg af tjenesteydelser - indregnes lineært over den syvårige periode, som kontrakten løber. Der skal derfor indregnes 45.000 kr. om måneden svarende til 540.000 kr. om året.

5.7.4 Midlertidigt revisionssystem

Omsætningen af det midlertidige revisionssystem skal indregnes som licensindtægter efter reguleringen i IAS 18 - andres brug af selskabets aktiver - licensindtægter. Der er to indregningskriterier, som skal være opfyldt, før omsætningen fra licensen kan indregnes. Det ene er, - om hvorvidt debitor er betalingsdygtig, og det dermed vil være sandsynligt, at økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden, hvilket i afsnit 5.7 blev konkluderet som værende opfyldt. Det andet kriterium - omhandlende pålidelig opgørelse af omsætningen - blev behandlet under afsnittet om måling og fastsat til at være 150.000 kr. pr. år, svarende til en samlet omsætning fra licens i denne kontrakt til 300.000 kr. Dette betyder, at kriteriet om pålidelig opgørelse af omsætningen vurderes at være opfyldt.

For at kunne vurdere om SoftIT A/S kan indregne hele licensen ved kontraktens indgåelse, eller om noget skal periodiseres hen over Virksomheds A's brug af det midlertidige revisionssystem, skal det undersøges, hvorvidt SoftIT A/S har en forpligtelse til at vedligeholde eller forbedre softwaren i henhold til den indgåede aftale. Da det ikke fremgår af kontrakten, om der skal foretages vedligeholdelse eller forbedringer på det midlertidige revisionssystem, og der kun er indgået en aftale om, at Virksomhed A har en brugsret på det midlertidige revisionssystem i to år, bør der ikke være behov for vedligeholdelse eller forbedringer i den periode. Der skal derfor på indgåelsestidspunktet for kontrakten - jævnfør IAS 18 om andres brug af selskabets aktiver -, indregnes den kapitaliserede værdi af den forventede indtægt.

Det betyder at omsætningen på 300.000 kr. skal tilbagediskonteres med en af SoftIT A/S fastsat rente på 5 %. Til at udregne tilbagediskonteringen bruges følgende formel:

$$A_0 = A_n * (1 + r)^{-n}$$

Da betalingen på de 300.000 kr. ikke falder samtidig, men er fordelt med 150.000 i henholdsvis år 1 og år 2, skal den kapitaliserede værdi beregnes for hver af de to betalinger.

$150.000 * (1+0,05)^{-1} = 142.857,14 \rightarrow$ hvilket giver en forskel på 7.142,86 kr., som skal indregnes som finansiel indtægt i år 1

$150.000 * (1+0,05)^{-1} = 136.054,42 \rightarrow$ hvilket giver en forskel på 13.945,58 kr., som skal indregnes som finansiel indtægt fordelt over år 1 og år 2

Det betyder at indregningen af omsætningen fra licensen på det midlertidige revisionssystem fordeles sig som følgende:

	Omsætning som skal indregnes	Finansielle indtægter som skal indregnes
Kontraktindgåelse	278.911,56	-
År 1	-	14.115,65
År 2	-	6.972,79

Kilde: Egen tilvirkning.

5.7.5 Sammenhold mellem indregning af omsætning og betalingsplan

Efter at have konstateret hvorledes omsætningen fra de fire forskellige elementer skal indregnes samt hvornår, er nedenstående figur opstillet. Det er her muligt at sammenholde betalingsplanen i kontrakten med, hvornår omsætningen skal indregnes. Dette betyder, at man kan se hvorvidt SoftIT A/S skal optage et tilgodehavende eller en forudbetaling fra virksomhed A i hvert af de syv år, som kontrakten løber over. Kun i år 1 kan SoftIT A/S optage et tilgodehavende fra denne kontrakt, da der i de resterende år er foretaget større indbetalinger jævnfør betalingsplanen, end der kan indregnes omsætning.

	Betaling fra Virksomhed A	Indregning af omsætning hos SoftIT A/S	Tilgodehaven-/forudbetaling fra kunde hos SoftIT A/S
Kontraktindgåelse	1.650.000	704.000	-946.000
År 1	150.000	2.955.500	1.859.500
År 2	5.300.000	2.990.500	-450.000
År 3	1.700.000	1.190.000	-960.000
År 4	300.000	540.000	-720.000
År 5	300.000	540.000	-480.000
År 6	300.000	540.000	-240.000
År 7	300.000	540.000	-

Kilde: Egen tilvirkning.

Det kan af figuren dermed også udledes, hvad der skal præsenteres som nettoomsætning i årsrapporten i de respektive år.

Nedenfor er der vist, hvorledes omsætningen fra de væsentligste omsætningskategorier skal opdeles i de første år. Dette skal oplyses i årsrapporten.

	Salg af varer	Salg af serviceydelser	Andres brug af selskabs aktiver - Licens	IAS 11
Kontraktindgåelse	419.000	-	285.000	-
År 1	-	540.000	15.000	2.400.500
År 2	-	540.000	-	2.450.500

Kilde: Egen tilvirkning.

5.8 Opfyldelse af grundlæggende forudsætning og kvalitative egenskaber:

I begrebsrammen blev der fremsat en grundlæggende forudsætning for årsrapporten, hvori også omsætningen bliver præsenteret, hvilket er - going concern - forudsætningen. Så for at omsætningen kan indregnes og medtages i årsrapporten, skal SoftIT A/S opfylde denne forudsætning. Da SoftIT A/S har indgået en syvårig kontrakt, må det vurderes, at SoftIT A/S ikke har nogen intentioner om at ville likvideres eller skære væsentligt ned på omfanget af aktiviteter, da denne kontrakt netop øger SoftIT A/S aktiviteter. Going concern forudsætningen vurderes derfor som værende opfyldt for SoftIT A/S.

I forhold til de kvalitative egenskaber, relevans og troværdig repræsentation skal disse være opfyldt, for at præsentationen i årsrapporten giver størst nytte for regnskabsbrugerne. Informationen, som bliver præsenteret som omsætning i casekontrakten, må vurderes at være relevant, da der er tale om historiske data for den tidligere periode, og brugeren dermed kan benytte informationen til at fremstille prognoser. Såfremt SoftIT A/S indregner omsætningen, som den er skildret i de ovenstående afsnit i dette kapitel, opfylder omsætningen troværdig repræsentation, da den finansielle rapportering derved vil omfatte al information om de underliggende transaktioner, samtidig med at informationen er neutral. Da der for enkelte af elementerne er tale om estimater af omsætningen, kan der være usikkerhed omkring hvorvidt omsætningen er fejlfri, men da det vurderes, at estimaterne er udarbejdet med en rimelig nøjagtighed, er kravet om troværdig repræsentation af de økonomiske transaktioner i årsrapporten opfyldt.

5.9 Delkonklusion

Første aktivitet, når en virksomhed indgår en kontrakt med en køber, er at det vurderes, om der er indgået andre kontrakter inden for samme tidsperiode, som har en indbyrdes afhængighed i form af eventuelt levering eller pris, og derfor skal behandles sammen. Hvis dette er tilfældet, ses alle kontrakterne samlet, og de skal dermed behandles som en kontrakt. Uanset om det er en samling af kontrakter - eller kun en kontrakt - skal det vurderes, om kontrakten skal opdeles i flere elementer, som skal indregnes og måles som enkeltstående transaktioner.

Ud fra de reguleringskriterier som ifølge IAS 11 og IAS 18 skal være opfyldt, før et element kan ses som enkeltstående i forhold til den samlede kontrakt, kan kontrakten i casen opdeles i fire elementer - computere med standardsoftware og installation af dette, det specialfremstillede software inklusive installation og opdatering, varetagelse af Virksomhed A's IT-funktion og det midlertidige software som Virksomhed A har en brugsret til i de to år, som det tager at udvikle det specialfremstillede software.

Undersøgelsen af hvilken standard de fire elementer skal behandles efter, samt hvilken del af standarden, der skal benyttes til at vurdere, hvornår omsætningen kan indregnes, har givet følgende resultat:

Computerne med installeret software skal behandles efter IAS 18 og klassificeres som salg af varer, da der er tale om videresalg af indkøbte aktiver. Varetagelsen af IT-funktionen skal også indregnes

efter IAS 18 men skal klassificeres som salg af en tjenesteydelse, da der er tale om kontraktuelt arbejde, som foretages over en længere periode. Det midlertidige revisionssystem indregnes igen efter IAS 18, men som andres brug af selskabets aktiver - som en licens, da der er tale om at Virksomhed A får en brugsret til systemet. Slutteligt så skal det specialfremstillede software behandles efter IAS 11, da definitionen på entreprisekontrakten, om at kontrakten skal være behandlet specifikt for et unikt produkt, som skal udvikles specielt til denne kunde, er opfyldt.

IAS 11 og IAS 18 regulerer ikke fordeling af omsætning i en kontrakt, men ASC 605-25 foreskriver, at virksomheden ved kontraktens indgåelse skal fastsætte dagsværdien for alle elementer i kontrakten.

- Computerne skal måles efter virksomhedens egne objektive beviser for dagsværdien - som definitionsmetode efter den relative dagsværdi metode -, som var computerne solgt separat.
- Det specialfremstillede software skal måles efter metoden - estimering af dagsværdien -, hvor markedsvilkår og virksomhedsspecifikke faktorer skal undersøges. Udviklingen af softwaren foretages primært med arbejdstimer, som de påløbne omkostninger både for selve softwaren og opgraderingen.
- Varetagelse af IT-funktionen skal måles på samme måde som computerne - efter virksomhedens egne objektive beviser for dagsværdien.
- Det midlertidige revisionssystem skal måles til dagsværdien af det modtagne eller tilgodehavende vederlag, der i casekontrakten er aftalt til en fast pris på licensen, og omsætningen skal dermed måles til denne pris.

Den målte dagsværdi for de fire elementer er opstillet herunder:

	Dagsværdi
computerne med standardsoftware samt installation	419.000
Specialfremstillet software samt installation og opdatering	5.501.000
Varetagelse af IT-funktionen	540.000 pr. år i 7 år
Midlertidigt revisionssystem	150.000 pr. år i 2 år

Omsætningen fra computerne med standardsoftware samt installation skal indregnes, når alle indregningskriterierne i IAS 18 - afsnit om salg af varer - er opfyldt. Indregningskriterierne bliver opfyldt på tidspunktet for levering af computerne til Virksomhed A, hvilket foregår ved kontraktindgåelse. Der skal altså indregnes 419.000 kr. på tidspunktet for kontraktindgåelse.

Omsætningen fra det specialfremstillede software samt installation og opdatering skal indregnes, når indregningskriterierne efter en fastprisaf tale reguleret i IAS 11 er opfyldt. Produktionsmetoden skal her benyttes for at fastsætte, hvor meget der skal indregnes i de perioder, som udviklingen og opgraderingen af det specialfremstillede software løber. Den metode, der er anvendt til at opgøre færdiggørelsesgraden, er en opgørelse af de omkostninger, der er afholdt i forhold til de samlede budgetterede omkostninger, altså hvor mange timer der ved periodens slutning er afholdt. Omkostningerne til at udvikle det specialfremstillede software er fordelt ligeligt i de to år udviklingen tager. Der skal derfor indregnes 2.400.500 kr. det første år og 2.450.500 kr. det andet år, da installationen af softwaret i dette år skal medregnes i omsætningen. I år 3 indregnes der en omsætning på 650.000 kr. svarende til udvikling og installation af opgraderingen.

Omsætningen fra Varetagelsen af IT-funktionen skal indregnes, når indregningskriterierne i IAS 18 - afsnit om salg af tjenesteydelser - er opfyldt. Der er tale om en tjenesteydelse, hvor der gennemføres et ukendt antal handlinger, og omsætningen skal derfor indregnes lineært over den syvårige periode, som kontrakten løber. Altså skal der indregnes 540.000 kr. i omsætning om året.

Omsætningen fra det midlertidige revisionssystem skal indregnes, når indregningskriterierne i IAS 18 - afsnit om andres brug af selskabets aktiver som licens -, er opfyldt. Da SoftIT A/S ikke har nogen forpligtelse i forhold til at vedligeholde eller forbedre softwaren, skal den kapitaliserede værdi af den forventede omsætning på 278.911,56 kr. indregnes på indgåelsestidspunktet for kontrakten. Den resterende værdi på 21.088,44 kr. skal indregnes som en finansiel indtægt i år 1 og år 2, med henholdsvis 14.115,65 kr. i år 1 og 6.972,79 kr. i år 2.

6 Konklusion

Afhandlingens problemformulering er at undersøge, hvordan indregning og måling af omsætning i forbindelse med multiple og sammensatte kontrakter reguleres efter de internationale standarder.

De internationale standarder bliver udarbejdet af IASB, som indgår som en del af IFRS Foundation, der er en selvstændig organisation, hvis formål det er at udvikle standarder af en høj kvalitet samt fremme brugen af korrekt anvendelse af de eksisterende standarder. Ved udarbejdelse af nye standarder sender IFRS Foundation tidlige udgaver af den nye IFRS ud til høring hos medlemslandene, hvor de i Danmark modtages af Regnskabsteknisk Udvalg. Efter IASB har godkendt den endelige udarbejdelse og godkendelse af den nye standard, foretages den juridiske implementeringsproces, som varetages af EU. Når EU har godkendt standarden, er den gældende og skal bruges af danske regnskabsaflæggere, som aflægger regnskab efter IFRS.

Der defineres i begrebsrammen på et overordnet niveau nogle indregningskriterier og måleattributter. Derudover skal going concern forudsætningen være opfyldt ved aflæggelse af årsrapport, da den betegnes som et grundlæggende princip. Derudover fremhæver begrebsrammen relevans og troværdig repræsentation, som de fundamentale kvalitative egenskaber, som skal være opfyldt for at skabe størst nytteværdi hos stakeholderne.

Omsætning defineres ikke direkte i begrebsrammen men hører under definitionen på indtægter, hvor den primære fokus er på aktiver og forpligtelser. Indtægter fremkommer som en stigning i aktiverne eller et fald i forpligtelserne. Begrebsrammen har ydermere opstillet to indregningskriterier for indregning af indtægter, som er opfyldt, når fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden, og indtægten kan måles pålideligt.

Der kan efter begrebsrammen benyttes fire forskellige måleattributter: historisk kostpris, dagsværdi, nettorealiseringsværdi eller nutidsværdi. Der skal benyttes den måleattribut, hvor indtægten får den største nytteværdi for regnskabslæser. På denne baggrund skal indtægten måles efter hensynstagen til de kvalitative egenskaber.

Omsætning reguleres i de internationale standarder efter IAS 11 og IAS 18. I IAS 18 defineres omsætning som - bruttotilgange af økonomiske fordele som opstår i forbindelse med virksomhedens ordinære drift, når disse tilgange medfører en stigning i egenkapitalen.

Indregningskriterierne skal i henhold til IAS 11 og IAS 18 som udgangspunkt anvendes på hver enkelt transaktion. Der er dog undtagelser, hvor det er nødvendigt at anvende indregningskriterierne på separate identificerbare elementer i en kontrakt, og undtagelser, hvor flere kontrakter skal indregnes samlet, for at indregningen af indholdet af kontrakten eller kontrakterne bliver korrekt. For at kunne indregne flere transaktioner samlet skal kontrakterne være forhandlet med samme kunde eller dennes forretningspartnere inden for samme tidsperiode. Hvilket betyder, at der ved indgåelse af casekontrakt mellem sælgeren SoftIT A/S og køberen Virksomhed A som det første skal vurderes, hvorvidt der er indgået andre kontrakter inden for samme tidsperiode, som er indbydes afhængige eventuelt på levering eller prisen, og som derfor skal behandles som en samlet kontrakt. Uanset om det er en samling af kontrakter eller der kun er tale om en kontrakt, skal det vurderes, om kontrakten skal opdeles i flere elementer, som skal indregnes og måles som enkeltstående transaktioner.

Da IAS 11 og IAS 18 ikke giver en fyldestgørende vejledning til, hvorledes opdelingen skal foretages, hentes der inspiration i US GAAP standarden - ASC 605-25 – Multiple-Element Arrangements -, som opstiller to kriterier, som skal opfyldes, for at et element i kontrakten kan behandles som en separat transaktion. Det leverede skal have en selvstændig værdi for kunden, og i de tilfælde, hvor der er en generel returret på det leverede, skal det vurderes sandsynligt, at det endnu ikke leverede bliver leveret, og at det er under sælgers kontrol, at det bliver leveret. Ud fra disse reguleringskriterier i ASC 605-25 kan kontrakten i casen opdeles i fire elementer - computere med standardsoftware og installation af dette, det specialfremstillede software inklusive installation og opdatering, varetagelse af Virksomhed A's IT-funktion og det midlertidige software, som Virksomhed A har en brugsret til i de to år det tager at udvikle det specialfremstillede software.

Hvorvidt omsætningen skal indregnes efter IAS 11 eller IAS 18 er afhængig af, hvilken salgstype omsætningen kommer fra. Omsætningen skal indregnes efter regelsættet i IAS 11, hvis den opstår fra en entreprisekontrakt, som er en kontrakt, der forhandles for et unikt produkt, som skal udvikles inden kunden kan modtage det, hvorfor kontrakten skal være indgået inden arbejdet påbegyndes. Er der ikke tale om omsætning fra en entreprisekontrakt, skal omsætningen indregnes efter regelsættet i IAS 18 - enten som salg af varer, salg af tjenesteydelser eller andre brug af selskabets aktiver - så som licens.

Undersøgelsen af, hvilken standard de fire elementer skal behandles efter, samt hvilken del af standarden der skal benyttes til at vurdere, hvornår omsætningen kan indregnes, har i casekontrakten givet følgende resultat:

Computerne med installeret software skal behandles efter IAS 18 og klassificeres som salg af varer, da der er tale om videresalg af indkøbte aktiver. Varetagelsen af IT-funktionen skal også indregnes efter IAS 18 men skal klassificeres som salg af en tjenesteydelse, da der er tale om kontraktuelt arbejde, som foretages over en længere periode. Det midlertidige revisionssystem indregnes igen efter IAS 18, men som andres brug af selskabets aktiver - som en licens, da der er tale om, at Virksomhed A får en brugsret til systemet. Endeligt skal det specialfremstillede software behandles efter IAS 11, da definitionen på entreprisekontrakten, om at kontrakten skal være forhandlet specifikt for et unikt produkt, som skal udvikles specielt til denne kunde, er opfyldt.

Omsætningen skal efter IAS 11 og IAS 18 måles til dagsværdien af det modtagne eller tilgodehavende vederlag. Vederlaget aftales ved kontraktindgåelse mellem sælger og køber og vil fremgå i den indgåede kontrakt.

IAS 11 og IAS 18 regulerer ikke fordeling af omsætning i en kontrakt, men ASC 605-25 foreskriver, at virksomheden ved kontraktens indgåelse skal fastsætte dagsværdien for alle elementer i kontrakten.

- Computerne skal måles efter virksomhedens egne objektive beviser for dagsværdien - som definitionsmetode efter den relative dagsværdi metode - som var computerne solgt separat.
- Det specialfremstillede software skal måles efter metoden - estimering af dagsværdien -, hvor markedsvilkår og virksomhedsspecifikke faktorer skal undersøges. Udviklingen af softwaren foretages primært med arbejdstimer, som de påløbne omkostninger både for selve softwaren og opgraderingen.
- Varetagelse af IT-funktionen skal måles på samme måde som computerne - efter virksomhedens egne objektive beviser for dagsværdien.
- Det midlertidige revisionssystem skal måles til dagsværdien af det modtagne eller tilgodehavende vederlag, der er i casekontrakten aftalt en fast pris på licensen, og omsætningen skal dermed måles til denne pris.

Den målte dagsværdi for de fire elementer er opstillet herunder:

	Dagsværdi
computerne med standardsoftware samt installation	419.000
Specialfremstillet software samt installation og opdatering	5.501.000
Varetagelse af IT-funktionen	540.000 pr. år i 7 år
Midlertidigt revisionssystem	150.000 pr. år i 2 år

Som et indregningskriterium for både entreprisekontrakter reguleret i IAS 11 og salg af serviceydelser reguleret i IAS 18 skal færdiggørelsesgraden kunne opgøres pålideligt. Ofte bliver færdiggørelsesgraden henvist til som produktionsmetoden. Ved anvendelse af produktionsmetoden skal omsætning og omkostninger indregnes i den regnskabsperiode, hvor arbejdet udføres. Der er flere metoder til at opgøre færdiggørelsesgraden. Nogle af de mest gængse metoder er - at udarbejde en opgørelse over de på skæringsdagens afholdte omkostninger i forhold til de samlede omkostninger, at undersøge det udførte arbejde, eller det kan opgøres som færdiggørelse af en andel af kontrakten - eventuelt ud fra hvor stor en del, der er leveret af en samlet aftale.

Salg af varer skal efter IAS 18 indregnes, når alle indregningskriterierne er opfyldt. De fem indregningskriterier udgør - alle væsentlige risici og fordele ved aktivet er overgået til køber, virksomheden ikke længere har et ledelsesmæssigt engagement i aktivet, omsætningen og omkostningerne kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden.

Omsætningen fra computerne med standardsoftware samt installation skal indregnes efter IAS 18 - afsnit om salg af varer -, når de fem indregningskriterier er opfyldt. Indregningskriterierne bliver opfyldt på tidspunktet for levering af computerne til Virksomhed A, hvilket foregår ved kontraktindgåelse. Der skal altså indregnes 419.000 kr. på tidspunktet for kontraktindgåelse.

Salg af tjenesteydelser skal indregnes, når alle indregningskriterierne i IAS 18 for denne type salg er opfyldt. Der er fire indregningskriterier, så omsætningen skal indregnes, når - omsætningen kan opgøres pålideligt, det er sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden, det er muligt at estimere transaktionens færdiggørelsesgrad og omkostninger fra transaktionen både de påløbne og dem, der skal til for at færdiggøre ydelsen, kan måles pålideligt.

Omsætningen fra Varetagelsen af IT-funktionen, som skal behandles efter IAS 18 - salg af tjenesteydelser-, skal indregnes, når indregningskriterierne ovenfor er opfyldt. Da der er tale om en tjenesteydelse, hvor der gennemføres et ukendt antal handlinger, er det ikke muligt at opgøre færdiggørelsesgraden, og omsætningen indregnes derfor lineært over den syvårige periode, som kontrakten løber. Altså skal der indregnes 540.000 kr. i omsætning om året.

Andres brug af selskabets aktiver - herunder licens skal indregnes, når de to indregningskriterier - omsætningen kan måles pålideligt, og det er sandsynligt, at de økonomiske fordele ved salget vil tilflyde virksomheden -, er opfyldt. Ved licenser og royalties skal man være opmærksom på, om hele omsætningen skal indregnes ved kontraktens indgåelse til en kapitaliseret værdi.

Omsætningen fra det midlertidige revisionssystem, som er i form af licens, skal altså indregnes, når indregningskriterierne i IAS 18 - afsnit om andres brug af selskabets aktiver - er opfyldt. Da SoftIT A/S ikke har nogen forpligtelse til at vedligeholde eller forbedre softwaren, skal den kapitaliserede værdi af den forventede omsætning på 278.911,56 kr. indregnes på indgåelsestidspunktet for kontrakten. Den resterende værdi på 21.088,44 kr. skal indregnes som en finansiel indtægt i år 1 og år 2, med henholdsvis 14.115,65 kr. i år 1 og 6.972,79 kr. i år 2.

Entreprisekontrakter i IAS 11 kan opdeles i to typer af kontrakter - fastpriskontrakter og kostpluskontrakter. Indregningskriterierne for disse to typer af entreprisekontrakter er som følgende.

- Fastpriskontrakter skal indregnes, når - den samlede kontraktsum kan opgøres pålideligt, det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med kontrakten vil tilflyde virksomheden, færdiggørelsesomkostninger og færdiggørelsesgraden kan opgøres pålideligt, og omkostninger fra kontrakten kan identificeres og måles pålideligt.
- Kostpluskontrakter skal indregnes, når det er sandsynligt, at de økonomiske fordele forbundet med kontrakten vil tilflyde virksomheden, og at omkostninger fra kontrakten kan identificeres og måles pålideligt.

Omsætningen fra det specialfremstillede software samt installation og opdatering skal indregnes, da indregningskriterierne efter en fastpriskontrakt reguleret i IAS 11 er opfyldt. Produktionsmetoden skal her benyttes med henblik på at fastsætte, hvor meget der skal indregnes i de perioder udviklingen og opgraderingen af det specialfremstillede software løber. Den metode, der er anvendt til at opgøre færdiggørelsesgraden, er en opgørelse af de omkostninger, der er afholdt i forhold til de samlede budgetterede omkostninger. Det skal derfor opgøres hvor mange timer der er afholdt ved periodens slutning. Omkostningerne i forbindelse med udviklingen af det specialfremstillede software er fordelt ligeligt i de to år, som udviklingen tager. Der skal derfor indregnes 2.400.500 kr. det første år og 2.450.500 kr. det andet år, da installationen af softwaret skal medregnes i omsætningen i dette år. I år 3 indregnes der en omsætning på 650.000 kr. svarende til udvikling og installation af opgraderingen.

Præsentationen af omsætning skal ske som en særskilt post i indkomstopgørelses i årsrapporten. I anvendt regnskabspraksis i årsrapporten skal det oplyses, hvilke indregningskriterier der er benyttet på de forskellige typer af salgstransaktioner. Endvidere skal det oplyses, hvorledes de enkelte elementer regnskabsmæssigt behandles. Endeligt skal omsætningen fra de forskellige væsentlige salgskategorier oplyses.

7 Perspektivering

Afhandlingen har primært behandlet gældende regulering af omsætning, men den gældende regulering er sidst modificeret i 1993, og der er derfor hårdt brug for, at IAS 11 og IAS 18 bliver revideret.

IASB og FASB har siden 2002 arbejdet sig hen imod at ensrette reguleringen af indtægter - herunder også behandling af multiple og sammensatte kontrakter. Arbejdet imod en ensretning har været udført gennem et konvergensprojekt, som forventes at blive afsluttet inden for en kort tidsramme. Dette er på nuværende tidspunkt resulteret i et Exposure Draft.

Formålet med netop dette konvergensprojekt er at skabe en ensartethed omkring den regnskabsmæssige behandling af omsætning. Dette skyldes, at omsætning anses for at være en væsentlig værdi for brugerne af årsrapporten i forhold til at vurdere virksomhedens performance og udviklingsmuligheder. Målet med projektet er at komme frem til en præcision af principperne omkring indregning og måling af omsætning fra kontrakter med kunder. På nuværende tidspunkt reguleres omsætningen i Europa af IAS 11 og IAS 18, der dog er mangelfulde inden for flere områder - blandt andet inden for multiple og sammensatte kontrakter. Den principbaserede standard - der er karakteriseret ved at være en kortfattet og præcis fremstilling af de væsentligste regnskabsprincipper⁸⁹ - giver store fortolkningsmuligheder, hvilket kan betyde, at brugerne af standarderne fortolker standarderne forskelligt. Til forskel herfra har US GAAP over 200 standarder og vejledninger til indregning og måling af omsætning. Disse er mere regelfokuseret end IFRS, hvilket ikke giver plads til fortolkning. Denne store forskel mellem US GAAP og IFRS betyder, at regnskaberne ikke er sammenlignelige mellem lande i Europa og USA.

Der er i projektet opstillet tre hovedformål, som ses herunder:

- At fjerne inkonsistens og svagheder i eksisterende omsætningsstandarder ved at give klare principper for indregning af omsætning i en solid begrebsramme
- At give én model til indregning af omsætning som vil forbedre sammenligneligheden over en række industrier, virksomheder og geografiske grænser
- At forenkle forberedelserne til årsrapporten ved at reducere antallet af krav, som regnskabsaflægger skal referere til.

⁸⁹ Jens O. Elling: Finansiell rapportering – teori og regulering, s. 77.

Som det kan ses af de opstillede formål, er projektet sat i gang for at forbedre regnskabsaflæggeres og brugers arbejde med årsrapporten.

7.1 IFRS X Revenue from Contracts with customers

Da både US GAAP og IFRS standarderne til regulering af omsætning havde brug for forbedringer, er der tale om en helt ny standard og ikke en, der tager udgangspunkt i det tidligere udarbejdede materiale. Hovedprincippet i den nye standard vil være, at virksomheden skal skildre omsætning fra salg af varer eller tjenesteydelser til kunder, så den reflekterer det beløb virksomheden får - eller forventer at få som vederlag for disse varer eller tjenesteydelser. For at opnå dette, skal virksomheden først identificere kontrakten med en kunde. Derefter skal virksomheden identificere de forskellige elementer af salg, som kontrakten indeholder. Der skal besluttes en pris, og denne skal fordeles på de forskellige elementer. Afslutningsvis skal omsætningen indregnes, når virksomheden har opfyldt alle de kontraktuelle forpligtelser⁹⁰.

7.1.1 Identifikation af kontrakten

I de fleste tilfælde kan virksomhederne bruge denne IFRS på en enkeltstående kontrakt med en kunde. Der er dog tilfælde, hvor størrelsen og tidspunktet for omsætning kan afhænge af, om hvorvidt en virksomhed kombinerer flere kontrakter eller segmenterer i en kontrakt⁹¹.

En virksomhed skal kombinere to eller flere kontrakter og indregne disse som en enkeltstående kontrakt, hvis størrelsen på vederlaget for varer eller services i en kontrakt er afhængig af størrelsen på vederlaget i en anden kontrakt, altså hvis to eller flere kontrakter er indbyrdes afhængige. Indikatorer på at det er tilfældet kunne være følgende:

- a) Kontrakterne er indgået på eller nær ved samme tid.
- b) Kontrakterne er forhandlet samlet med ét kommercielt formål.
- c) Kontrakter er udført enten samtidig eller umiddelbart efter hinanden.

Prisen på en kontrakt er ikke indbyrdes afhængig med prisen på en anden kontrakt, blot fordi kunden modtager en rabat på varer eller services i kontrakten som følge af en eksisterende kunderelation, som er opstået gennem tidligere kontrakter⁹².

⁹⁰ ED – Revenue from Contract with Customers, 1-3.

⁹¹ ED – Revenue from Contract with Customers, 12.

⁹² ED – Revenue from Contract with Customers, 13-14.

Modsat skal en virksomhed segmentere én kontrakt og indregne den som to eller flere kontrakter, hvis prisen af nogle varer eller services er uafhængig af prisen på andre varer eller services i kontrakten. Varer og services er prisafhængige af andre varer og services i samme kontrakt, hvis begge af nedenstående betingelser er opfyldt:

- a) Virksomheden - eller andre virksomheder regelmæssigt sælger identiske eller lignende varer eller services separat; og
- b) Kunden ikke modtager betydelig rabat ved køb af nogen varer eller services sammen med andre varer eller services i kontrakten.

Hvis en virksomhed segmenterer en kontrakt i henhold til ovenstående, skal virksomheden allokere det samlede vederlag til hver identificeret kontrakt i forhold til stand-alone salgspriserne af varer eller services⁹³.

7.1.2 Opfyldelse af forpligtelser og indregning

En virksomhed skal indregne omsætning, når forpligtelserne i en kontrakt er opfyldt tilfredsstillende, altså når varen eller services er leveret til kunden. En vare eller service er leveret, når kunden opnår kontrol over varen eller servicen. Kunden opnår kontrol, når denne har mulighed for direkte at bruge og modtage de økonomiske fordele fra varen eller servicen. Kontrol inkluderer muligheden for at forhindre andre virksomheder i at bruge, og modtage fordele fra varen eller servicen⁹⁴.

7.1.3 Fastsættelse af pris

En virksomhed skal kun indregne omsætning fra opfyldte forpligtelser, hvis transaktionsprisen med rimelighed kan estimeres. Transaktionsprisen kan kun med rimelighed estimeres, hvis begge af følgende betingelser er opfyldt:

- a) virksomheden har erfaringer med lignende typer af kontrakter (eller adgang til denne erfaring gennem andre virksomheder); og
- b) virksomhedens erfaring er relevant i forhold til den givne kontrakt, da virksomheden ikke forventer væsentlige ændringer i omstændighederne i kontrakten.

7.1.4 Fordeling af pris på de forskellige forpligtelser

Virksomheden skal allokere transaktionsprisen til alle separate forpligtelser i forhold til elementernes selvstændige salgsværdi efter den relative dagsværdis metode.⁹⁵

⁹³ ED – Revenue from Contract with Customers, 15-16.

⁹⁴ ED – Revenue from Contract with Customers, 25-33.

⁹⁵ ED – Revenue from Contract with Customers, 50.

Det bedste bevis på en selvstændig salgsværdi er den observerbare pris på en vare eller serviceydelse, når virksomheden sælger denne varer separat. En kontraktuelt fastsat pris eller en listepriis for en vare eller serviceydelse skal ikke anses for at kunne repræsenterer den selvstændige salgspris. Hvis den selvstændige salgspris ikke er direkte observerbar, skal virksomheden estimere salgsprisen.⁹⁶

Når den selvstændige salgspris skal estimeres, skal virksomheden maksimere brugen af observerbare inputs og skal benytte estimeringsmetoder konsekvent for varer eller serviceydelser og kunder med lignende karakteristika. Eksempler på passende estimeringsmetoder er:⁹⁷

- a) Forventede omkostninger tillagt en profit – virksomheden skal lave et budget for de forventede omkostninger, for at opfylde forpligtelserne i kontrakten, og dertil lægge den profit som virksomheden vil have for varen eller serviceydelsen.
- b) Den justerede markedsværdi tilgang – Virksomheden kan evaluere markedet, hvorpå de sælger varer eller serviceydelser og estimerer den pris, som kunderne på markedet er villige til at betale for disse varer eller serviceydelser. Denne tilgang kan også inkludere, at der refereres til konkurrenters pris for tilsvarende varer eller serviceydelser og kan justere disse priser, hvor det er nødvendigt, så de afspejler virksomhedens omkostninger og profit.

Efter kontraktindgåelsen skal virksomheden allokere ændringer i transaktionsprisen på alle forpligtelser på samme måde som ved kontraktindgåelsen. Beløb som er allokeret på opfyldte forpligtelser, skal indregnes som omsætning - eller som en reduktion i omsætning i den periode, hvor ændringen i transaktionsprisen har været. Virksomheden skal ikke omallokere transaktionsprisen, så den reflekterer ændringer i den selvstændige salgspris efter kontraktindgåelsen.⁹⁸

7.2 Sammenligning til de gamle standarder

I forhold til de standarder, som er brugt i opgaven til at analysere den gældende regulering for omsætning, hvor også ASC 605-25 fra US GAAP er inddraget, er der ikke med den nye standard ændret væsentligt i den måde, man bør behandle en kontrakt med sammensatte salg eller multiple elementer. Det er dog en kæmpe fordel for regnskabsaflægger, at der kun vil skulle benyttes en standard, når omsætningen skal måles og indregnes, og man er på den måde også sikker på, at man ikke har overset et afsnit, som er relevant, men som er at finde i en anden standard.

⁹⁶ ED – Revenue from Contract with Customers, 51.

⁹⁷ ED – Revenue from Contract with Customers, 52.

⁹⁸ ED – Revenue from Contract with Customers, 53.

8 Litteraturliste

8.1 Bøger

Andersen, Ib: *Den skinbarlige virkelighed*. Forlaget Samfundslitteratur, 4. udgave, 3. oplag, 2010

Elling, Jens O.: *Årsrapporten - teori og regulering*. Gjellerup, 1. udgave, 2. oplag 2009

Sudan, Sumit: *Revenue Recognition*. Revifora og Thomson Reuters Professional A/S, København 2009, 1. udgave, 1. oplag

Fedders, Jan; Steffensen, Henrik: *Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS*. Forlaget Thomson, 3. udgave, 2. oplag 2009

IFRS: *A Guide through IFRS*. International Accounting Standards Committee Foundation, as approved at 1 July 2009

KPMG: *Indsigt i årsregnskabsloven*. 5. udgave 2010/11

8.2 Artikler

INSPI (nr. 9 2008): *Indregning og måling af omsætning - I henhold til IASB/FASB's konvergensprojekt (Del 1)*. Sumit Sudan.

Ekstern Regnskab (3.12, 2005): *Den regnskabsmæssige behandling af indtægter fra salg af standardsoftware*. Revifora

8.3 Reguleringstekster

Conceptual Framework for Financial Reporting, IASB, 2010

IAS 1, Presentation of Financial Statements, IASB, revised 2003

IAS 11, Construction contracts, IASB, revised 1993

IAS 18, Revenue, IASB, revised 1993

ASC 605-25, Multiple-Element Arrangements, FASB, Revised 2010

EITF 08-1, Revenue Arrangements with Multiple Deliverables, EITF, Revised 2008

ASU 2009-13, Multiple-Deliverable Revenue Arrangements – a consensus of the FASB Emerging Issues Task Force, FASB, 2009

Exposure draft – Revenue from Contracts with Customers, IASB, 2010

8.4 Kandidatafhandlinger:

Mathias Helstrand & Claus Kirk Jensen - Regnskabsmæssig behandling af licens- og udviklingsaftaler efter IAS 18 – CBS 2008

8.5 Hjemmesider

www.IFRS.org

- <http://www.ifrs.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm>
- <http://www.ifrs.org/The+organisation/How+we+are+structured.htm>
- <http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/F9EC8205-E883-4A53-9972-AD95BD28E0B5/0/WhoWeAre21JULY2010.pdf>

www.fsr.dk

- http://www.fsr.dk/Faglige_Informationer/Regnskaber/Regnskabsteknisk%20Udvalg%20-%20kopi.aspx?sc_lang=da

www.ec.europa.eu

- http://ec.europa.eu/youreurope/business/managing-business/keeping-accounts/index_da.htm

www.wikipedia.org

- http://da.wikipedia.org/wiki/International_Financial_Reporting_Standards

8.5.1 Hjemmesider brugt i forbindelse med måling af omsætning i afsnit 5.6

www.emea.microsoftstore.com

- [http://emea.microsoftstore.com/europe/da-DK/Microsoft/Office-Professional-2010-\(Dansk\)](http://emea.microsoftstore.com/europe/da-DK/Microsoft/Office-Professional-2010-(Dansk))
- [http://emea.microsoftstore.com/europe/da-DK/Microsoft/Windows-7-Ultimate-fuld-version-\(Dansk\)](http://emea.microsoftstore.com/europe/da-DK/Microsoft/Windows-7-Ultimate-fuld-version-(Dansk))

www.ibm.com

- <http://www.ibm.com/dk/da/>

www.hp.dk

www.lenovo.dk

- http://shop.lenovo.com/SEUILibrary/controller/e/dkind/LenovoPortal/en_DK/special-of-fers.workflow:ShowPromo?LandingPage=/All/EMEA/Landing_pages/Promotions/Indirect/Thinkpad-laptops-for-small-busi-ness&cid=dk|semd|ggl|dk_brand_general_dk|m2167B|s&epi=google_dk_brand_general_dk_m2167B&ci_tag=cov_dk

www.livesalesman.co.uk

- <http://www.livesalesman.co.uk/pricing.html>

9 Bilag 1

Definition af aktiver og forpligtelser i den konceptuelle begrebsramme

Aktiver:⁹⁹

” An asset is a resource controlled by the entity as a result of past events and from which future economic benefits are expected to flow to the entity.”

Forpligtelser:¹⁰⁰

”A liability is a present obligation of the entity arising from past events, the settlement of which is expected to result in an outflow from the entity of resources embodying economic benefits”

⁹⁹ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.4 (a).

¹⁰⁰ Conceptual Framework for Financial Reporting 2010, afsnit 4.4 (b).